

ŽELEZAR

7. seja upravnega odbora

V torek, 9. julija 1968, je bila 7. seja upravnega odbora na kateri so obravnavali poročilo o izvrševanju proizvodnega programa v juniju, analizirali pogoje za prehod na nov delovni čas ter reševali tekoča vprašanja in pošto.

Poročilo tehničnega direktorja o izvrševanju proizvodnega programa v juniju so vzeli na znanje in sklenili, da se v elektro jeklarni čimprej uvede delo na štiri izmene, ter da se uredi vse potrebno, da bi za praznik 22. julij jeklarna normalno delala.

Prav tako so naročili upravi, da imenuje strokovno grupo, ki bo analizirala delo hladne valjarne in žičarne in da reši problem delovne sile v tem obratu po možnosti tudi z notranjimi premiki. Delovni enoti HVŽ pa so naročili naj skliče zbor delovne enote na katerem naj obravnavajo notranje probleme predvsem pa vprašanja organizacije dela.

Glede na analizo novega delovnega časa so sklenili, da je anketa in analiza pokazala, da se letos zaradi neurejenih razmer kot so otroško varstvo, prehrana in prevozi, na nov delovni čas ne more preiti. Naročili pa so upravi, da analizira možnost prehoda na nov delovni čas za vodstvene delavce, in da se intenzivno dela na odpravljanju nerešenih vprašanj varstva, prehrane in prevozov, da bi se tudi v celoti v prihodnjem letu lahko prešlo na nov delovni čas.

Na kraju seje so rešili še nekaj tekočih vprašanj in nekaj prošenj.

Nove tehniške izboljšave

Komisija za izume in tehniške izboljšave pri DS Železarne je na 1. redni seji, dne 3. t. m. pregledala in ocenila izvedene izboljšave posameznih avtorjev, ki so bile predložene v potrditev in določila odškodnine.

Izboljšave so bile pregledane na kraju samem v času obratovanja. Obratovodstva posameznih enot so podala svoje utemeljitve in ocene za vsako izvedeno izboljšavo.

Komisija je priznala odškodnine v skupnem znesku 2.750 N din naslednjim avtorjem tehniških izboljšav:

Avtor predloga št. 1801 **CIRIL ČOP** je izvedel tehniško izboljšavo na prečnih transporterjih Custodis peči. Mejna stikala prečnih transporterjev so se aktivirala s pomočjo ročice. Zaradi nihanja transporterjev so nastopale stalne okvare. Avtor je direktno na gred vgradil vretenasta mejna stikala, ki delujejo brezhibno. Avtorju se je priznala enkratna odškodnina 200 N din.

Avtorja predloga št. 1802 **VALENTIN REPINC in TOMAŽ KOREN** sta izvedla tehniško izboljšavo na vozu za odrezke za transportiranje po poševnem tiru do vagona. Pri dosedanjem načinu dela so odrezki padali med voz in steno ali pod voz tako, da je prišlo do pogostih zastojev zaradi okvar žičnih vrvi, nateznih vijakov, iztirjenja. Zaradi tega je večkrat prišlo do zastojev Bluminga in Šteklja.

Avtorja sta na voz za odrezke v smeri pod žlebom privarila odbijač oz. zaščitno ploščevino, ki preprečuje izpadanje odrezkov med steno ali pod voz. Na vozu izvede-

na tehniška izboljšava deluje brezhibno. Odpravljeni so zastoji in popravila. Izboljšava vpliva tudi na skrajšanje zastojev valjarne. Avtorjema je priznana enkratna odškodnina v višini 400 N din.

Avtor predloga št. 1803 **MARJAN AŽMAN** je rešil tehniški problem razsajanja ležajnih ostankov in sklopnih glav pri menjavi valjev valjarne žice Bela. Dosedanja menjava je zahtevala mnogo vložnega dela. Pri tem so nastajali prekomerni zastoji valjarne žice.

Avtor je poleg raznih orodij izdelal specialni hidravlični cilindri, s katerim se hitro in enostavno demontira ležajne ostanke. Z izredno izboljšavo je avtor skrajšal operacije menjav in zmanjšal zastoj valjarne. Avtorju je priznana enkratna odškodnina v znesku 800 N din.

Avtor predloga št. 1804 **JOŽE ROZMAN** je predlagal idejo — način mehanizacije razkladanja VP žlindre za izdelavo votlakov ter mehanizacijo transportiranja votlakov od vibratorja do skladišča na planem. Avtor ideje je mnenja, da bi se z navedeno mehanizacijo prihranilo na delovni sili.

Komisija je ugotovila, da bi izvedba mehanizacije po avtorjevi zamisli zahtevala velika finančna sredstva. Poleg tega je v investicijskem programu predvidena gradnja (nadalj. na 3. str.)

»Nezadovoljstvo s sabo in lastnim delom je od zmeraj bila najmočnejša spodbuda za iskanje in akcijo. Ta lastnost je bila nekoč privilegij razmeroma majhnega števila revolucionarjev, ki so svoje življenjsko delo povezali z velikimi cilji socialistične preobrazbe.«

(Komunist 28. 6. 1968)

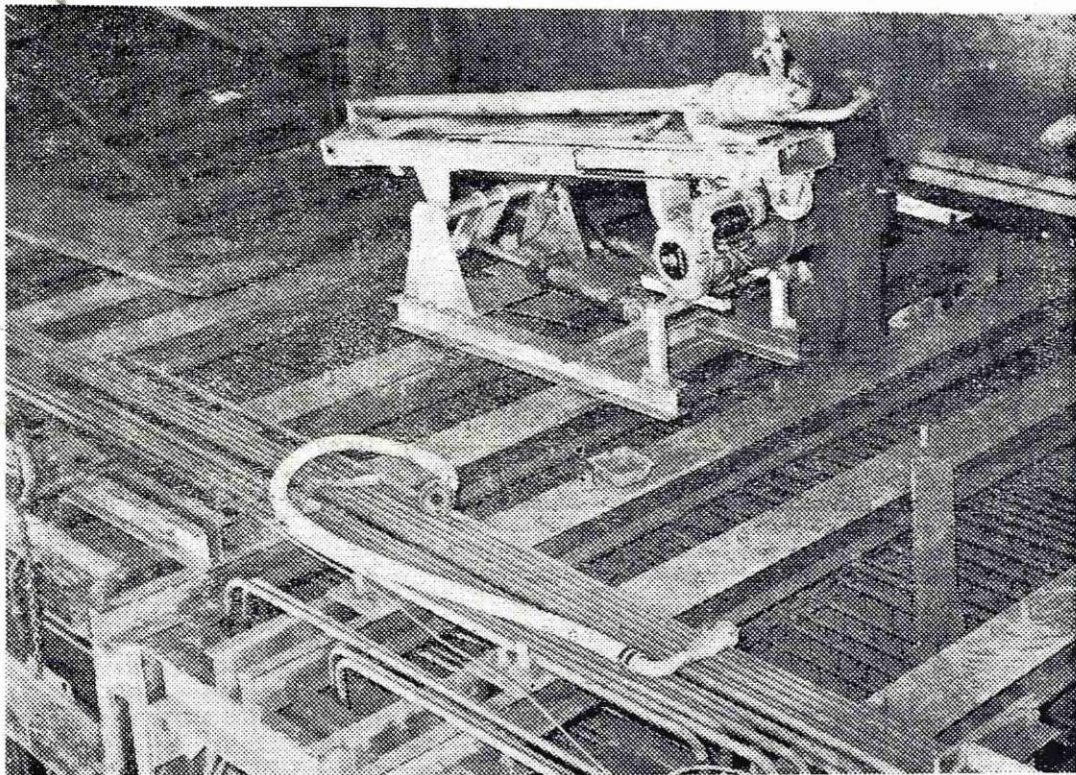
Osebni dohodki v juniju in v I. polletju 1968

Čeprav manjka do izplačila osebnih dohodkov za junij še nekaj dni, vseeno lahko seznanimo člane kolektiva z značilnimi podatki o gibanju osebnih dohodkov za mesec junij, obenem pa tudi za I. polletje letos.

Medtem ko naj bo kratek komentar k tabeli osnova te-

ga obvestila, pa bi rad predhodno opozoril na nekatere značilnosti, ki so nas poleg nenavadne poletne vročine, v juniju zelo prijetno iznenadile. Prvo je realizacija, ki je kar za 8.8 % višja od realizacije meseca maja, drugič pa je značilno to, da smo takšno

(nadalj. na 3. str.)

Montaža kisikovih kopij na peči SM V

V martinarni smo na SM peči V montirali dvoje kisikovih kopij, ki jih je dobavilo zahodnonemško podjetje Brinckmann. S pomočjo teh kopij bomo dovajali kisik v peč skozi obok in s tem pospešili proizvodni proces ter povečali proizvodnjo. Kakšne rezultate bo dala ta naprava, bomo še poročali.

V jeklovleku kritično stanje - pomanjkanje vložka

V zadnje mčasu smo poročali o težavah, ki jih imajo v jeklovleku zaradi pomanjkanja vložka. Zanimalo nas je, če se je stanje po objavljenem članku v Železarni bistveno spremenilo. Zato smo obratovodja tov. Bertija Bruna zaprosili za kratek razgovor.

Takoj v začetku našega razgovora je tov. Brun povedal, da je v jeklovleku stanje kljub vsem prizadevanjem zaradi pomanjkanja vložka izredno kritično. Linija vlečenja je že drugi teden v zastoji in le delno obratuje.

Na vprašanje, kje so vzroki za tako stanje, je obratovodja jeklovleka povedal, da je o vzrokih težko govoriti,

»ker je v Železarni pač tako, da so vsi problemi objektivne narave.«

Pogosto se dogaja, da je valjanje, predvideno za potrebe jeklovleka, odloženo in da namesto tega valjajo materiale za druge kupce. Od 1. julija dalje v jeklovleku niso dobili nič 300 ton skupnega vložka od 1.200 ton, kolikor predvideva program.

Zanimalo nas je tudi, kje so vzroki, da se program valjanja tako pogosto spreminja. Da ne bi preveč govorili o objektivnih vzrokih, naj povem, da je v Železarni preveč tistih, ki komandirajo in da ima skoraj vsak kupec v Železarni svojega botra. Tov. Brun je še nadalje povedal,

da so obratovodstvo in samoupravni organi v jeklovleku zaskrbljeni glede trenutnega položaja zaradi proizvodnje kakor tudi osebnih dohodkov zaposlenih. Obratovodja jeklovleka je razgovor s sodelavcem našega lista zaključil z besedami: »Zavedati bi se morali, da pri vsem tem trpi tudi naša realizacija obveznosti do kupcev.«

Naše bralce bomo v prihodnje še obveščali o položaju v jeklovleku in prav tako tudi z ukrepi, ki so bili narojeni za izboljšanje stanja oz. zato, da bi jeklovlek dobil vložek, ki ga potrebuje za normalno proizvodnjo.

-or

Oddih – rekreacija in odsotnost z dela

Delovnemu človeku je za obnovo iztrošene delovne moči potreben dnevni, tedenski in letni odmor – počitek. Poraba prostega časa delovnih ljudi je različna. Še vedno je dosti tistih, ki svoj dela prosti čas porabijo za razna dela doma ali tudi za dopolnilne zaposlitve. Nasprotno tem pa je vedno več tistih, ki vedo, da je prosti čas namenjen za nujen počitek po delu. Ta počitek pa je najuspešnejši, če ga porabimo za aktivno rekreacijo. Obliko in vrsto rekreacije je najbolje, če si vsak sam izbere po želji, po nagnjenju, po sposobnosti. Potrebno je le, da nekdo organizira, uredi rekreacijske prostore in naprave ter omogoči koriščenje.

Morda bo kdo temu ugovarjal? Toda ta verjetno v zimskih mesecih ni videl veselja in radosti ob urejenih žičnicah in vlečnicah, ni videl manjših ali večjih skupin na izletih v naših bližnjih izletniških točkah (Planina pod Golico, Črni vrh, Pristava in drugod), ni videl radosti ob novozgrajenem malem golfu, kjer so se vrstili mladi, mlajši in starejši občani. Obisk na malem golfu je sicer upadel, pa ne zato, ker so se le-tega občani naveličali – ne! Le preselili so se drugam, kjer je v tem času primernejše. Lepo vroče sončno vreme dnevno vabi dela proste občane k vodi v kopališče, ker pa je le-to premajhno, je vedno več Jeseničanov vsakodnevno ob strugi reke Save vse od Plavža do Hrušice. O urejenosti tega masovnega kopališča – plaže res ne moremo govoriti, vendar si ljudje sami poiščejo primeren prostor. Koristniki savskega peska so sicer nekoliko zavržali ta prostor, toda če bi nekdo od poklicno oziroma službeno odgovornih za šport in rekreacijo to ravnanje peska organiziral, bi verjetno mnogim delovnim ljudem ali recimo občanom lahko pripravil ceneno primerno tople bazen. To je le nekaj oblik, primernih in tudi že osvojenih, predvsem za dnevno rekreacijo. Ob sobotah in nedeljah grede dela prosti ljudje prav radi v bližnje kraje, kjer je možnost za razgibanje dovolj.

Ker smo v času sezone – dopustov, pa pogledimo, kako poteka ta oblika rekreacije, zlasti železarjev in njihovih družin. Več kot 20 let je minilo od časa, ko smo železarji z lastnimi denarnimi sredstvi kupili prvi počitniški dom v Crikvenici. Kasneje smo dopolnjevali kapacitete z različnimi oblikami taborov in sedaj imamo v Biogradu svoj moderno zgrajen tabor, ki je gotovo v ponos predvsem vsem železarjem kot tudi domačinom – Biogradu.

Ceprav smo šele na začetku sezone, je do danes odšlo že čez tisoč naših delavcev in njihovih svojcev na dvanajstdnevni oddih v Biograd in Crikvenico. Za 2–5 dni je bilo v naše domove organiziranih še osem izletov z 270 udeleženci. Vsekakor je pohvalno in spodbudno, da je bilo na oddihu doslej največ fizičnih delavcev. Tako kot aktiven dnevni in tedenski počitek, je tudi letni oddih dobil svoje mesto in priznanje v našem kolektivu. Kdor je spoznal prednosti letnega oddiha, od njega ne odstopa rad. Naš delavec, ki je bil pred dvema letoma s svojo šestčlansko družino na oddihu na morju, lani pa je regres porabil za nakup prašička, je letos dejal: »Ugotovil sem, da nam je oddih – morje prineslo več zdravja v družino, zato gremo letos zopet, če bomo zdravi, bomo za hrano tudi zaslužili.« Ta ugotovitev ni osamljena in prav je, da naši ljudje z veseljem odhajajo na letni oddih in se zadovoljni vračajo.

Skladno s številkami o koristnikih oddiha si oglejmo še številke o koristnikih dopusta nasploh, ali boljše številke o naši dnevni odsotnosti.

Težko je verjeti, vendar je tako, da v teh vročih dneh vsa naša proizvodnja leži na rameh 78 % članov kolektiva, ostalih 22 % članov pa je dnevno odsotnih. Od teh 22 % jih okrog 2 % koristi prosti dan, 13 % jih je na letnem dopustu, le nekaj manj kot 7 % pa je dnevno odsotnih zaradi bolovanja. Gotovo je, da razmerje 78 : 22 v prisotnosti in odsotnosti ni pravilno in ga bo treba spremeniti v korist »na delu prisotnih«, vendar ne povsem na škodo rednih letnih dopustov.

Neizpodbitna je resnica, da je v aktivni rekreaciji vir zdravja, zato moramo še nadalje podpirati organizatorje rekreacije in morda istočasno zdravstvene delavce osvoboditi zadolžitve skrbi okrog integracije, preseljevanja in ostalih nemedicinskih del, da bodo svoje strokovne sposobnosti usmerili v povečano skrb za zdravstveno varstvo prebivalcev.

ZDRAVKO POGAČNIK

Izvršitev programa skupne, blagovne proizvodnje in odprave za junij 1968

Delovna enota	Skupna proizvodnja			Blagovna proizvodnja			odprava
	program	izvrš.	%	program	izvrš.	%	
Plavž	11.500	11.635	101.2				
Martinarna	30.000	28.450	94.8				
El. peč	8.000	6.279	78.5				
Livarna	1.040	759	73.0		2		
Opekarna	1.570	1.217	77.5	170	215	126.5	
TOPILNICE:	52.110	48.340	92.8	170	217	128.1	
Bluming	30.500	27.706	90.8	500	722	144.5	722
Linija rez.	11.000	9.585	87.1	2.700	2.943	109.0	2.826
Profilarna	100	64	64.3	100	30	30.0	21
Težka proga	4.500	4.519	100.4	400	371	92.8	370
Lahke proge	3.000	3.538	117.9	2.003	2.352	117.4	2.312
Valjarna žice:							
— Jesenice	3.000	3.207	106.9	2.000	914	95.2	914
— Bela	3.000	2.578	85.9		990		990
Valjarna 2400	7.500	7.458	99.4	7.300	7.224	98.9	7.293
Valjarna 1300	4.600	5.038	109.5	4.600	4.944	107.5	5.046
Jeklovlek	800	816	102.0	800	816	102.0	798
VALJARNE:	68.000	64.509	94.9	20.403	21.306	104.4	21.292
Hladna valjarna	2.300	1.841	80.0	2.300	1.835	79.8	1.830
Žičarna	4.260	3.605	84.6	2.640	2.245	85.0	2.375
Žebeljarna	1.020	956	93.7	1.012	946	93.5	988
Elektrodni:							
— žica	820	750	91.5	816	749	91.7	807
— prašek	40	51	127.3	40	51	127.3	43
PREDEL. OBRATI	8.440	7.203	85.3	6.808	5.826	85.6	6.043
ŽELEZARNA	128.550	120.052	93.4	27.381	27.349	99.9	27.335

Blagovne proizvodnje za dom je bilo planirane 403 tone, izvršene pa 280 ton. Blumov je 2.273,8 ton.

Značilno za mesec junij je, da je odsotnost po obratih precej večja zaradi dopustov. Povečana vročina pa še dodatno vpliva na zmanjšanje storilnosti v vročih obratih; zlasti občutno pada proizvodnja v jeklarni in tistih valjarnah, kjer je fizično delo osnova tehnološkemu procesu. S tem moramo računati zlasti še v juliju in avgustu; ker smo v začetku leta startali s premajhnimi količinami zaloga vložnega materiala, se nam bo to poznalo zlasti v najbolj vročih poletnih mesecih.

Topilnice: Plan skupne proizvodnje 52.110 ton so izpolnili z 48.340 tonami, predvsem zaradi zakasnitve obratovanja nove Lectromelt peči. Martinarna je 9 dni obratovala samo s 4 pečmi, kar pomeni izgubo 1600 do 1800 ton jekla, odvisno od tega ali imamo kombinacijo velikih ali velikih in malih peči. Če k temu dodamo še 27 analizno zgrešenih šarš v SM jeklarni in 3 v el. jeklarni, nam postane slika jasnejša.

Valjarne: Tokrat se bomo v valjarnah ustavili samo pri blagovni proizvodnji in odpravi. Na blumingu sta bili tako blagovna proizvodnja kot odprava prekoračeni. Zaostanki niso kritični, saj jih je le 49.5 ton, poleg tega pa smo naročnikom na njihovo željo odposlali že 615 ton naročil iz III. kvartala. Valjarna trakov je izpolnila blagovno proizvodnjo s 109 odstotki. Zaostanke iz II. kvartala 756 ton bomo nadoknadili v mesecu juliju; na razne urgence smo dobavili tudi 993 ton naročil za III. trome-

seče, tako da bi obveze držali, če ne bi bilo pritiska trga. Težka proga je s 370 tonami odprave solidna, lahke proge pa so za 17% več odposlale, kot je bil njihov operativni plan. V valjarni tanke pločvine beležimo nov rekord v odpravi; s 5.046 tonami so prvič od obstoja te valjarne prebili »zvonočni zid« 5.000 ton. Zaradi preveč zaključenih naročil pa beležimo poleg tega tudi 4.097 ton zaostankov v II. kvartalu. Nova valjarna žice dela iz meseca v mesec bolje. Počasi postaja problematično oskrbovanje te valjarne z vložkom. S 1.902 tonami prodane valjane žice so precej pripomogli k skupni realizaciji Železarne.

Jeklovlek že »kronično« trpi na pomanjkanju vložka, obveze izvoza na lahkah progah nam ne dopuščajo valjanja zadostnih količin za jeklovlek. Izravnava z domačo prodajo nam mora že v prihodnjem mesecu dopustiti večjo količino valjanja za ta obrat.

Predelovalni obrati: V HVŽ smo se v mesecu juniju borili z dvema problemoma: z okvaro Demag valjčnega stroja in velike odsotnosti ljudi. Zato nam je primanjkovalo vlečene žice za elektrodni odelek.

V hladni valjarni pa smo plan izpolnili samo z 79.8%. Če nam je v veliko uteho, da imamo v HVŽ dovolj naročil tako za trakove kot žico, pa se po drugi strani borimo le s težavo z zaostanki, ker žica in trakovi iz nove valjarne žice in stekla vedno ne ustrezajo.

Skupna realizacija Železarne 27.901 ton je za poletni mesec junij zadovoljiva, ni pa nas zadovoljila poprečna prodajna cena, ki se je znižala predvsem na račun večjih količin valjane žice, manj uspešna pa je bila realizacija iz HV, elektrodne oddelka in jeklovleka, ki imajo največjo poprečno ceno.

-ec

Obvestilo članom kolektiva

Zaradi splošne štednje in zaradi številnih novih prisilcev, ki bi radi prejeli naše glasilo Železar, prosimo vse člane kolektiva, ki v skupnem gospodinjstvu prejema po dva ali celo več izvodov Železarja, da nam sporočijo na telefon št. 484, če so pripravljeni odstopiti svoj izvod Železarja, ker istega prejema tudi njegov zakonski tovariš ali drug član iz njegovega skupnega gospodinjstva.

UREDNIŠTVO

Osební dohodki v juniju in I. polletju 1968

(nadalj. s 1. strani)
realizacijo dosegli s 3,7 odstotka manjšim številom efektivnih ur. Medtem ko je s ceniki formirana vsota osebnih dohodkov v maju presegla »dovoljeno« iz reali-

zacije kar za 11 odstot. je bila v juniju le še 4% nad tako izračunano mejo, kar je že obenem tudi osnova za izravnano. Sedaj pa najprvo podatki:

Doseženi os. dohodek na 1 opravljeno uro v mesecu juniju in v I. polletju 1968

	OD jun. S din/h	pripada po kateg.	OD I. pol. S din/h	OD I. pol. s posojili	pripada po kat.	odstop v %	Ø št. ur na os. I.-V.
Plavž	495.71	488.58	469.53		446.74 +	5.1	187.3
Martinarna	558.20	514.71	552.06		470.63 +	17.3	184.9
El.jeklarna	414.93	516.80	421.73	455.59	472.54 -	3.7	218.6
Samotarna	428.58	465.07	379.24	395.78	425.24 -	7.4	196.5
Livarne	542.63	495.90	467.32		453.43 +	3.1	193.6
Valj. Bela	551.40	522.03	498.29		477.32 +	4.4	217.9
Prof.valj.	520.80	472.91	444.95	458.17	432.41 +	6.0	210.3
Valj. 2400	480.06	496.42	423.16	432.78	453.91 -	4.8	212.4
Valj. 1300	462.65	473.95	443.08		433.36 +	2.2	206.9
Valj. žice (stara)	314.58	501.65	390.79	436.26	458.68 -	5.1	220.9
Jeklovlek	504.67	491.72	457.50		449.61 +	1.7	208.4
Strug. valj.	496.80	531.43	480.47		485.92 -	1.1	193.0
Valj. žice							
Bela	558.47	558.08	518.54		510.29 +	1.6	-
HVZ	421.91	499.56	406.40	433.80	456.78 -	5.3	204.3
Zebjarna	482.14	485.45	460.66		443.87 +	3.8	203.4
Eelektrodni	463.03	436.32	421.12		398.96 +	5.6	183.0
Stroj. del.	573.04	529.34	507.84		484.01 +	4.9	191.3
Stroj. vzdrž.	586.28	558.61	497.37	511.65	510.76 +	0.2	198.7
Gradb. vzdrž.	571.85	520.98	511.13		476.36 +	7.3	188.7
Transport	487.16	492.24	449.06		450.09 -	0.2	203.5
PIV	535.55	534.57	495.55		488.79 +	1.4	186.9
El. topl. energ.	542.50	552.33	502.09	518.43	505.03 +	2.6	209.2
Vzdrž. el. napr.	622.34	572.71	528.99		523.67 +	1.0	186.9
RTA	639.33	623.92	558.69		570.49 +	2.1	184.9
RO	719.05	750.38	670.88		686.13 -	2.3	194.0
OTK	568.03	603.54	547.73		551.86 -	0.8	192.6
Upravne sl.	583.19	592.05	519.69		541.34 -	4.2	199.4
Zelezarna	522.55	522.55	477.80		477.80		198.8

Prva značilnost, ki je razvidna iz tabele je porast doseženih osebnih dohodkov v mesecu juniju, ki presegajo kumulativno prvih 5 mesecev za 54.50 S din/ ali za 11.6 %, odnosno kumulativno I. polletja za 44.75 S din/h ali za 9,4 %. Razlog temu sta prej omenjena dva pozitivna podatka, t. j. povečana realizacija in zmanjšanje števila ur.

Pri podatkih za junij imamo precejšen odstop v minus pri DE el. jeklarni, samotarni in stara valjarna žice, ki s svojo proizvodnjo niso ustvarili toliko osebnega dohodka, da bi dosegle mejo, ki jih opravičuje do posojila. Ker so v vseh treh enotah vladale v juniju izjemne okoliščine, so v smislu načelnega sklepa DS te enote koristile posojilo. Ker so vzdrževalci dejansko najmanjši »potrošniki« časovnega fonda t. j. števila ur, je tudi razumljivo, da ob spremenjenih osnovah za formiranje nekoliko bolj odstopajo od kategorizacije.

Pri vsem pa bi rad pripomnil, da so mesečni podatki, izraženi v kakršnikoli obliki, tako spreminjajoči iz meseca v mesec, da jih nikakor ne bi smeli uporabljati kot osnovo za izvajanje različnih pritiskov in urgenc za korekcijo. Prav iz tega razloga se ne bi ustavljal pri formiranju za junij, ki je za večino del. enot ugodno, pač pa bi raje

na kratko analiziral dogajanje v I. polletju. Ker ob tem času še ni na razpolago drugih podatkov, ki bi omogočali vsestransko analizo, naj zadostuje samo primerjava, koliko se je vsaka delovna enota s svojim osebnim dohodkom približala, odnosno oddaljila od razmerja, ki smo ga postavili s kategorizacijo. Pri tem bi rad ponovno poudaril, da ne iščemo v tem trenutku nikakršne druge razvrstitve obratov, saj je iz prakse poznano, da se doslej še nismo mogli nikdar zediniti, kakšen vrstni red brez pridržka priznavamo. Če se že večina drži pregovora »bolje ista nego ništa« se ga držimo tudi mi. Mislim, da bo tudi vsakemu izmed nas jasno, da pri tako razvejanem načinu formiranja ne moremo doseči idealne izravnave s kategorizacijo, ki v tem primeru predstavlja tudi dinamičen plan, ki se spreminja po vrednosti z ozirom na vso Železarno, med delovnimi enotami pa drži ob začetku leta sprejeto razmerje.

Iz tega razloga lahko iz podrobne obravnave izločimo vse tiste DE, ki odstopajo od kategorizacije za manj kot 5 % v plus ali minus. Ker imamo med DE tudi koristnike posojil, ki se običajno spreminjajo v dotacijo, je primerjava izvršena na os. dohodke, vključno s posojili. Ker se posojila odobravajo le

do 95 %-ne vrednosti kategorizacije, je tudi razumljivo, da so skoro vsi koristniki posojil z os. dohodkom cca 5 % izpod nivoja, ki ga priznava kategorizacija.

Najznačilnejši odstop izkazuje martinarna, ki pa je v celoti razložen s primerjavo storilnosti — merjeno skozi odpravo in potrošne ure, ki v I. polletju odstopa od lanskega kar za +22,6 %.

Druga enota, ki odstopa za 7,3 % v plus je gradbeno vzdrževanje, ki je do konca maja formiralo cca 12 % svojih osebnih dohodkov na delih investicijskega značaja.

Tretja enota so profilne valjarne, ki jim je všteto v formiranje januarsko posojilo, ki ga je enota dobila vsled neurejenosti cenika ob ukinitvi ene izmene na težki progi, kar ji povečuje formiranje za 3,1 %.

Četrta enota je elektrodni oddelek, ki je ob dosledni uvedbi skrajšanega del. časa povečal storilnost za 13,9 %, s čimer je za 5,6 % presegel OD po kategorizaciji.

Kot peta enota je plavž, ki z izboljševanjem proizvodnih rezultatov počasi sledi martinarni. Čeprav je storilnost pri proizvodnji grodlja porasla za 14,4 %, je enota dosegla le 5,1 % višji os. dohodek, kar je posledica, da os. dohodki in proizvodnost po toni nista v popolnoma enakem razmerju.

V minusu, ki je večji od 5 % se nahajajo enote samotarna, valjarna žice in HVZ. Medtem ko je samotarna imela elementarno nezgodo, ki je zavrla proizvodnjo že v mesecu maju je valjarna žice izpostavljena »tekoči« menjavi kadra zaradi odhoda v novo valjarno žice in dejstvu, da mora občasno valjati neustrezen vložek. Pri HVZ si odstop brez podrobnejše analize lahko tolmačimo delno s tem, da enota odstopa za 2,8 % pri številu porabljenih ur na osebo, kar je sicer značilno tudi za druge del. enote, ki so zadržale normalni del. čas.

Ker osebni dohodki, gledani iz različnih vidikov, dajejo možnost nešteti kombinacij in primerjav, bi bilo odveč spuščati se na različne druge razloge, ki jih nudijo sami podatki. Brez dvoma pa bi bilo koristno, če bi uredništvo Železarnja odprlo rubriko, v kateri bi se pojasnjevala konkretna vprašanja, ki morda s tega področja zanimajo posameznika ali del. enoto.

CESTITKA

Na pravni fakulteti v Ljubljani je v mesecu juniju diplomiral naš sodelavec Lojze Dolgan iz pravne službe. K njegovemu uspehu mu iskreno čestitamo ter na delovnem mestu želimo še veliko uspehov!

Šabloniziranje valjev za predprogo v stari valjarni žice (proga Ø 330)

Vpliv ponvic na kvaliteto jekla

Domača šamotarna zaradi požara ni mogla dobavljati opeke za zidarje jeklarskih ponvic. Zato smo večino opeke za potrebe v juniju dobili od podjetja SILIKA iz Gostivarja in RIŠ iz Arandelovca. Pri 33 ponvicah, ki smo jih obzidali iz opeke teh proizvajalcev, smo imeli precej slabo vzdržnost. Enajst ponvic iz opeke SILIKA je bilo izredno slabih, vzdržnost v poprečju 4,4 šarže na eno obzidano. Ponvice iz opeke iz RIŠ so vzdržale nekoliko več, v poprečju 9,6 šarž. Vzdržnost ponvic iz domače opeke je tudi le od 8—9 šarž. Opeka, ki jo obzidamo, je debela 155 mm. Po omenjenih šaržah se obrabi spodaj do 3—6 cm debeline, zgoraj pa od 8—12 centimetrov. Obraba na šaržo je okrog 10 cm, oziroma obraba po teži 4,5 ton. Če taka obzidava traja 10 šarž, se odleti pri enem vlišanju 450 kg opeke, pri 4,4 šaržah pa seveda kar 1 tona na vsako šaržo.

Ugotavljamo, da ima jeklo ki smo ga odlili iz teh ponvic, zelo veliko število nekovinskih vključkov. Če je obraba ponvic tako velika, potem je jasno, da gre vsaj del te obzidave v jeklo. Zato je pri obravnavi kvalitete jekla potrebno, da upoštevamo vse pogoje, ki vplivajo na to. Če ni primernih surov in kvalitete opeke ni možno z gotovostjo odlati kvalitete jekla.

RIŠ Arandelovac nas oskrbuje sedaj tudi z opeko za ponvične drogeve. Nekatere teh opek niso obstojne napram hitrim temperaturnim spremembam. Pri 15 šaržah je jeklo odjedlo drog, bodisi v začetku ali pa v teku vliivanja. Take šarže so slabe, čeprav so bile v peči dobro izdelane. Ta opeka, izdelana v naši šamotarni, je izredno dobra in so le redki primeri, da jeklo odje drog.

Čimprej moramo dobiti

kvalitetno opeko za ponvice z vzdržnostjo vsaj 20 šarž in pa opeko za drogeve iz naše šamotarne.

S. Č.

Nove tehniške izboljšave

(nadalj. s 1. strani)

novega žlindrinega obrata na nasipu.

Komisija je za prizadevno razmišljanje in dane ideje priznala nagrado 100 N din.

Avtorji predloga št. 1805 JANEZ PETRINEL, ANTON SITAR in MITJA BENEDIČIČ so s tehniško izboljšavo v valjarni Štekel rešili problem hidravličnih cilindrov. V cilindrih so pogostno zdrsnili batni obročki in poškodovali tesnila, notranjo površino valja in batni drog. Zaradi tega so nastajali pogosti zastoji valjarne. Tesnila so uvažali iz Nemčije.

Avtorji so po svoji zamisli predelali hidravlične cilindre tako, da so zmanjšali premer bata, ga skrajšali za debelino dveh varovalnih obrobov, na njega pa nasadili debelejši obroč. Izvedba omogoča, da varovalni obroči zavarujejo tesnila proti poškodbam. Tesnila ni potrebno uvažati. Stroški vzdrževanja so se občutno zmanjšali.

Komisija je prizadevnim avtorjem odobrila enkratno odškodnino 1.250 N din.

Komisija za izume in tehniške izboljšave je pritožbo avtorjev predlogov št. 1796 in 1797, glede na nepravilno odmerjeno odškodnino, obravnavala in sklenila, da služba SEP ponovno ugotovi izkazane prihranke, katere so izračunali avtorji.

Vsem avtorjem tehniških izboljšav se komisija DS in vodstvo podjetja zahvaljuje za prizadevanje pri uspešnem reševanju tehniških problemov.

Sektor za ekonomiko

Vzdrževalci o svojih problemih

Delavski svet je na svojem drugem zasedanju razpravljal o problematiki vzdrževanja, o delovnem času vzdrževalcev in o osebnih dohodkih. Zaradi pomanjkanja vzdrževalcev po posameznih enotah, kakor tudi v samih delavnicah, misimo več sposobni vzdrževati naprav tako kot smo si začrtali. Zaradi očitkov posameznih delavcev, kakor tudi nekaterih vodij vzdrževanja, da tisti, ki delajo več kot 184 ali 176 ur mesečno, kvarijo osebne dohodke tistim ki se predpisane časa držijo, so v mesecu juniju delali samo 176 ur skoraj vsi oddelki. Dosegli so samo 920 ur več in to v glavnem v treh oddelkih in sicer vzdrževanje starih valjarn na Javorniku v žerjavnem oddelku, v instalaciji in vzdrževanju Bela, nekaj več ur so napravili tudi v vzdrževanju jeseniških obratov in v HVZ.

Na pritisk posameznih vodij vzdrževanja je obratovodstvo predlagalo DS, da posamezni oddelki lahko opravijo toliko ur več, kolikor jim manjka ljudi do polnega normativa, vendar ne smejo presegati 208 ur na mesec. Delavski svet se takoj ni strinjal s tem predlogom in je postavil zahtevo, da se dela tudi v juliju samo 176 ur. Šele potem, ko so posamezni vodje vzdrževanja prikazali, kakšno stanje je v pogledu vzdrževanja po posameznih delovnih enotah, je bil predlog sprejet. Obratovodstvo je tudi pojasnilo, da mi formiramo OD na osnovi normativa za delo 208 ur na mesec, to se pravi, če bi imeli polni normativ, bi bila pri enaki proizvodnji formirana ista vsota denarja, samo da bi to vsoto morali deliti na več ljudi. Trenutno tudi ni izgledov, da bi lahko izpolnili normativ in je

predlagani predlog trenutno edina rešitev.

Ponovno so govorili o vprašanju formiranja osebnega dohodka, kakor tudi o delitvi po posameznih oddelkih v proizvodnih enotah. Iznešeno je bilo mnenje in ob njem so ugotovili, da bi bil tak način bolj stimulativen, pa tudi uspehi vzdrževanja bi bili boljši. Seveda pa je predlagani način formiranja, kakor samo delitev osebnih dohodkov, treba dobro pripraviti. Če bi sprejeli tak način, mora ta biti tudi stimulativ

ven za tiste oddelke, ki bodo s svojimi ljudmi dobro opravljali svoje naloge.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje, kdo plačuje tuja podjetja ki delajo na rednem vzdrževanju elektro naprav. Poudarjeno je bilo, da se vse preveč angažirajo tuje firme za razna dela. Morda bi bilo bolje, da se vzdrževalcem poveča normativ in da bi potem več dela lahko sami opravili. Seveda bi pri tem morali delati več ur, tako kot to delajo danes tuje firme.

Delavski svet bo moral v bodoče več delati na tem, da bodo vzdrževalci videli pred seboj tudi koristi celotne železarne in zastaviti delo tako, da bodo vzdrževalci v primeru potreb delali tudi več, tako kot smo to delali pred reorganizacijo. Seveda je pri tem treba gledati na učinek dela in ne samo na število ur.

Delavski svet je ob koncu tudi obravnaval poročila posameznih komisij.

Stane Torkar

**Ivan Vovk
v pokoju**

Pred kratkim je bila tudi za Ivana Vovka — Živana končana delovna doba v Železarni. Prav je, da ob njegovem odhodu v pokoj zapišemo nekaj besed o njegovih dolgoletnih prizadevanjih, zlasti po osvoboditvi, ko je bil na vodilnih delovnih mestih v Železarni.

Rojen je bil v delavski družini na Jesenicah, kjer je tudi dokončal osnovno šolo in dva razreda meščanske šole. Leta 1935 je dobil zaposlitev v tovarni in bil v valjarni žice zankar.

V usodnem letu 1941 se je med prvimi Jeseničani odzval klicu Partije in 3. julija odšel v partizane. Sodeloval je v številnih akcijah med drugo svetovno vojno, ki so za narodnoosvobodilni pokret na našem področju zelo pomembne. Bil je udeleženec vstaje v zgornjesavski dolini, sodeloval je v borbi vrh Stola itd. Je nosilec partizanske spomenice 1941.

Po osvoboditvi je dobil spet zaposlitev v Železarni. Od leta 1948 do 1951 je bil vodja kadrovskega sektorja, v naslednjih letih pa asistent v valjarni žice. Vzoredno je obiskoval tudi delavski tehnikum, ki ga je uspešno dokončal leta 1955. Pred enajstim leti je bil imenovan za sekretarja podjetja. Več let je bil pri našem časopisu član uredniškega odbora, v določenem obdobju pa je kot odgovorni urednik urejal revijo Železar.

Ivana Vovka — Živana, prištevamo med zelo dobre poznavalce problematike NOB in predvojnega delavskega gibanja na našem področju. Prepričani smo, da bo kljub upokojitvi s svojim delom nadaljeval pri prenašanju tradicij NOB na mlajše rodove.

Pri tem zelo pomembnem delu pa mu želimo veliko uspehov.

Ob odhodu v zaslužni pokoj mu želimo še mnogo srečnih in zdravih let, hkrati pa se mu zahvaljujemo za njegovo dolgoletno in požrtvovalno delo v Železarni in še posebej na področju informiranja in izdajanja tovarniškega glasila.

— or

Učni uspehi na šolah železarskega izobraževalnega centra

V šolskem letu 1967/68 je obiskovalo Poklicno industrijsko šolo v 12 oddelkih 279 učencev in sicer 247 fantov in 32 deklet. Že iz šolskega poročila lahko razberemo, da vodstvo šole ni zadovoljno z doseženim uspehom. Ob zaključku leta je izdelalo razred le 174 učencev ali 62,4%, 84 učencev ali 30,1% ima po eno ali dve nezadostni oceni, to se pravi možnost s popravnim izpitom razred uspešno zaključiti, 21 učencev ali 7,5% pa mora razred ponavljati brez možnosti za popravni izpit. Seveda pa lahko domnevamo, da se bo odstotek ponavljalcev po popravni izpiti povečal, ker doslej še ni bilo primera, da so vsi učenci uspešno opravili popravni izpit. Najslabši učni uspeh je v prvih in drugih letnikih, kjer je izdelalo le 50,0% oziroma 51,4% učencev, v tretjih letnikih pa je izdelalo 96% učencev.

Šolsko poročilo ugotavlja, da krivde za nezadovoljiv učni uspeh ne gre iskati samo pri učencih, ampak tudi v

učiteljstvu in drugih dejavnikih. V začetnih letnikih ugotavljajo manj razvite delovne navade in skromnejše umske sposobnosti, poleg motenj, ki jih pogojuje podobno življenje in ki begajo učence pri solidnejšem delu v šoli.

Še mnogo slabši pa so učni uspehi na tehniški šoli metalurške in strojne stroke. Od 192 učencev (144 fantov in 48 deklet) je uspešno izdelalo razred 108 učencev ali 56,3%, 68 učencev ali 35,4% ima po eno ali dve nezadostni oceni in tako možnost s popravni izpiti razred uspešno zaključiti, 16 učencev ali 8,3% pa mora zaradi treh ali več nezadostnih ocen razred ponavljati. Ta procent pa se bo iz istih razlogov kot pri poklicni šoli verjetno spremenil.

Mnogo slabši učni uspehi imajo metalurški oddelki (40,2%) kot strojni (68,2%) in skoraj neverjetno je, da so v prvem metalurškem letniku s 15 učenci izdelali komaj štiri učenci ali 26,9%, medtem ko je v prvem strojnem letniku izdelalo 47,7% učencev iste generacije!

Na večernih oddelkih tehniške šole je vpisanih 40 učencev, od katerih je izdelalo razred 20 učencev ali 50,0%, 18 učencev ali 45,0% ima možnost popravnega izpita, dva učenci ali 5,0% pa mora ponavljati razred.

Ob pregledovanju učnih uspehov na obeh šolah je skoraj neverjetno, da je bil pri več kot 40% učencev vzrok lenobnost, nezadostna intelektualna razvitost, nerazvite delovne navade in podobno. Število učencev v razredu se v poklicni šoli giblje med 16 in 28 učenci ali povprečno 23 učencev na razred, v redni tehniški šoli pa med 15 in 32 učenci ali povprečno 24 učencev na razred. Tako ugodno število učencev v razredu omogoča učiteljem redno in vsakodnevno kontrolo znanja in individualnega dela z učenci, še toliko bolj, ker

je na voljo mnogo več učbenikov in skript ter ostalih učnih pomagala kot pred leti in odpade zamudno zapisovanje v zvezke.

Nerazumljiv je tudi razpon v učnem uspehu med prvim letnikom poklicne šole (50,0%) in tretjim letnikom iste šole (95,95%). Ali je to že rezultat uspešnega pedagoškega dela na šoli ali posledica preostrega kriterija ocenjevanja v prvih letnikih in popuščanja v tretjih letnikih, naj analizirajo pedagogi na šoli. Resnica namreč je, da uspehi niso zadovoljivi in da del krivde zato, kot ugotavlja tudi šolsko poročilo, nosijo tudi učitelji na šoli.

Prizadevanja za uresničitev družbene in gospodarske reforme ne bi smela mimo šole, ki usposablja bodoče kadre za našo Železarno. Delovni kolektiv daje za vzgojo bodočih kadrov znatna sredstva in ob intenzifikaciji svojega lastnega dela opravičeno pričakuje tudi boljših rezultatov za svoj vložen denar v izobraževanje kadrov. Če je večina vzrokov v učencih, bi kazalo zaostri sprejemno politiko na šoli, sicer pa znotraj šole poiskati prave resnične vzroke in jih načrtno odstranjevati. Kajti tako slab učni uspeh je težko opravičiti pred kolektivom, ki se dnevno bori z množico problemov, da izboljša svoj materialni položaj.

ČESTITKA

Na pedagoški akademiji — administrativna smer v Ljubljani je diplomirala naša sodelavka Božena Papler s kadrovskega sektorja. K uspehu ji iskreno čestitamo, na delovnem mestu pa želimo veliko uspehov!

Izleti in potovanja

Ker je vedno več sindikalnih odborov pa tudi posameznih članov našega kolektiva, ki se odločajo za en ali več dnevne izlete, objavljamo letošnji program Turistične organizacije ALPE-ADRIA. Turistična organizacija za rekreacijo, izletništvo in letovanje delavcev ALPE-ADRIA iz Ljubljane je doslej izvedla že številne vikend izlete, potovanja, piknike in drugo, do konca leta pa imajo še v programu:

— sedemnajstdnevni izlet po Poljski (prvi od 3. 8. do 19. 8. in drugi od 18. 8. do 3. 9.) za ceno 1.350 N din. Zadnji rok za prijavo je 15 dni pred potovanjem;

— dvodnevni vikend izlete po Gorenjski in Primorski na podlagi predhodnih prijav;

— tridnevna potovanja po Jugoslaviji za 150 N din (Lju-

bljana — Rab — Plitvice — Ljubljana);

— pet, osem, devet in desetdnevna potovanja po CSSR za 550, 700, 750 in 850 N din;

— petdnevna potovanja po Jugoslaviji za 380 N din (Ljubljana — Banja Luka — Sarajevo — Mostar — Split — Vodice) Šibenik;

— štiridnevna potovanja Dunaj — Brno, — Praga za 450 N din na osebo;

— petnajstdnevno potovanje po Sovjetski zvezi (Moskva — Leningrad — Kijev) od 7. 9. do 21. 9. za 2.300 N din na osebo.

V ceno niso vračunana potna dovoljenja in zamenjava valute. Sindikalni odbori in posamezniki lahko dobijo vse informacije na upravi ALPE-ADRIA, Ljubljana, Masarykova 14, ali po telefonu 310-264 ali 311-872.

Neizprosen boj odstopanjem in zmaličenjem družbene in gospodarske reforme

Smernice, ki so jih sprejeli na skupni seji predsedstva in izvršnega komiteja CK ZKJ 9. junija letos, še bolj konkretno pa govor tovariša Tita na kongresu ZSJ, je resno opozorilo komunistom in vsem naprednim silam, da se odločno uprejo vsem odstopanjem in zmaličenjem, ki se pojavljajo v borbi za nadaljnjo izgradnjo socializma in uresničitev družbene in gospodarske reforme. Tako Zveza komunistov, kot vse progresivne sile, se bodo morali vztrajno zavzemati »za razvijanje socialistične solidarnosti, za čimbolj humane odnose med ljudmi; vodile naj bi družbene akcije proti privilegijem, parazitizmu, birokratskemu monopolu in drugim monopolom, preprečevale naj bi zanemarjanje družbenih obveznosti, egoistične zlorabe, špekulacije in druge oblike spodkopavanja socialističnih norm o družbenem vedenju.«

Ker so navedene dokumente delovni ljudje široko domovine zelo pozitivno sprejeli, nas je zanimalo, kako so le-te sprejeli člani našega delovnega kolektiva in kako gledajo skozi smernice na nadaljnji razvoj.

VPRAŠANJA:

● Ali so vam znane smernice, ki sta jih sprejela predsedstvo in izvršni komitej CK ZKJ, govor tovariša Tita na kongresu ZSJ in drugi kasnejši dokumenti v zvezi s tem ter kako vi osebno gledate na probleme in naloge izražene v smernicah?

● Enakih in podobnih odstopanj, kot jih navajajo smernice in govor tovariša Tita, je tudi v našem konkretnem družbenem prostoru dovolj. Kje in kako mislite bi morali začeti z razreševanjem teh problemov in nalog?

ce in govor predsednika Tita na VI. kongresu sem spremljal in tudi ostali dokumenti so mi poznani. Pri ljudeh pogrešamo zainteresiranost. Ljudje sicer z zanimanjem poslušajo Titove besede in se z njimi tudi strinjajo, toda ko je treba v svojem okolju tudi urkepati in določene naloge izvajati, pa smo že pozabili, kaj je bilo v dokumentih napisano oz. kaj je predsednik Tito povedal. Se vedno so primeri, da odgovornost za izvajanje določenih nalog prepuščamo drug drugemu, približno tako kot pravi znani srbski pregovor: »Brigo moja predži na drugoga«.

Kar se tiče reševanja problemov, menim, da bi morali o tem več govoriti na sejah DS DE. Med problemi, ki jih ni malo, naj omenim, da nagrajevanje še vedno ni ure-

pri besedah, ampak bodo sledila tudi dejanja.«

POLDE LOMOVSEK, kadrovik v talilnicah: »Z vsebino smernic in vsebino Titovega govora na VI. kongresu ZSJ v Beogradu sem seznanjen. Zdi se mi pa, da vsi skupaj premalo resno izvajamo naloge in dolžnosti, ki jih pred nas postavlja gospodarska in družbena reforma. To velja za posameznike v kolektivih in samoupravnih organih, prav tako pa tudi za druge institucije. Trudimo se, da bi delali bolje, toda še se bo treba prizadevati za doseganje boljših rezultatov tudi v republiškem in zveznem merilu, pri tem imam v mislih razne skupščinske organe.

Znano je, da so naši predpisi grajeni na zelo široki osnovi in demokratičnosti, vendar pa so vse to določeni ljudje izkoristili, tako da bi namesto o demokraciji lahko govorili celo o pojavih anarhije. Ne zdi se mi prav, da predpise prehitro menjamo. Zavedati se moramo, da so zakoni in predpisi namenjeni predvsem ljudem in ima zato prepogosta menjava tudi določene posledice.

V naši Železarni bo treba vso pozornost posvetiti materialnim stroškom, ki so še vedno previsoki in so jim tako samoupravni organi,

ne dohodke prosvetnih delavcev. To jim vzame precej dragocenega časa, ki bi ga sicer morali uporabiti za učni program, ki bi po mojem mnenju moral biti bolj aktualen, oziroma prilagojen razmeram, ki jih narekuje današnji čas.«

VOLONTAR SILVO, strogar strojne delavnice: »Tako kot mnogi drugi člani kolektiva, sem tudi jaz seznanjen z vsebino govora predsednika Tita in s smernicami, ki jih je sprejel CK ZKJ. Predsednik Tito je v svojem govoru opozoril na številne važne probleme, zlasti pa na to da bi morali z reševanjem problemov in vprašanj začeti od spodaj. V našem kolektivu je zelo aktualno vprašanje o odgovornosti pri delu. Strinjam se s tistimi, ki menijo, da naj bo vsak plačan po svojem delu. To pravilo ne bi smelo veljati le za fizične delavce, v proizvodnji, ampak tudi za ljudi, ki so zaposleni v raznih strokovnih službah.

Mišljenja sem, da delavsko samoupravljanje v naši Železarni ne napreduje, čeprav je predsednik Tito v svojem govoru na VI. kongresu ZSJ večkrat poudaril pomen samoupravljanja, njegovo krepitev in jačanje delavskega razreda sploh. V Železarni pa je precej primerov, ko lahko trdimo, da delo samoupravnih organov še ni dovolj učinkovito in uveljavljeno. Zlasti se je to pokazalo na področju nagrajevanja. Bili smo priča čudnemu

tudi sindikalna organizacija bolj učinkovita. Torej njen prispevek za krepitev samoupravnih dejavnikov bo lahko dosti večji in kvalitetnejši. Sindikalna organizacija v Železarni bo svojo nalogo uspešno opravila takrat, ko bomo ugotovili da samoupravni organi v delovnih enotah in v Železarni delujejo učinkovito in da bo njihova beseda tudi nekaj pomenila.«

KEJŽAR LUDVIK, vodja priprave dela na strojnem vzdrževanju: »Smernice, govor predsednika Tita in dokumenti, ki so bili sprejeti v zadnjem času, so mi poznani. Osebnostno smatram, da je spričo nagomiljenih problemov v naši družbi in odprtih procesov, nujna konkretna angažiranost vseh komunistov in organov, tako političnih kakor tudi predstavniških teles za reševanje v smernicah nakazanih problemov. Z razreševanjem problemov, na katere opozarjajo smernice, je treba pričeti takoj ob sodelovanju komunistov v razvijanju samoupravnih družb s tem, da predvsem na delovnem mestu in okolju, kjer živi, nenehno deluje in usmerja delo k objektivnemu reševanju obstoječih težav. Delovno mesto in neposredno angažiranost v samoupravnih organih dajejo slehernemu komunistu in članu kolektiva dovolj možnosti za aktivno sodelovanje pri razreševanju težav. Nedvomno pa je, da je od

Naša ustna anketa

FRANC CERKOVNIK, delovodja v HVŽ: »Govor predsednika Tita sem poslušal in tudi nekaj dni pozneje so ljudje v našem obratu o vsebini njegovega govora veliko govorili. Pri vseh razpravah pa je ostalo odprto vprašanje, kako in kdaj bodo njegove besede realizirane. Menim, da ne bi smeli čakati z izvajanjem nalog, predvidevati v smernicah in tudi ne bi kazalo postavljati nekih določenih rokov za njihovo izvedbo. Brez odlašanja je treba, da takoj in dosledno ukrepamo.

Sicer sem smernice le delno prebral, toda kljub temu ugotavljam, da so dobro zamišljene, kar pa zadeva reševanje problemov v naši Železarni oz. občini, pa menim, da bo treba z reševanjem začeti pri vrhu. Se vedno so razlike, ki jih bo treba odpraviti. Tudi to ne bo lahka naloga, vendar se bo treba z njo spoprijeti, da bomo vsaj delno, če že ne v celoti izpolnili tisto, kar je napisano v smernicah in ostalih dokumentih, ki so bili sprejeti v zadnjem času.«

inž. JAKA ŠRANC, energetsko gospodarstvo: »Smerni-

jeno, odprto vprašanje pa so še vedno naši medsebojni odnosi.

Pred kratkim sem se udeležil ekskurzije DIT v železarni Ravne in Štore. Opazil sem, da v železarni Ravne na Koroškem nimajo problemov ob koncu dne in se zaposleni ne zbirajo v gručah pred vratarjem kot je v navadi pri nas. Menim, da v naši Železarni delovni čas še vedno ni dobro izkoriščen. Kako je na primer mogoče, da proti koncu meseca, ko se vsem zelo mudi, odpravimo dnevno tudi do 500 ton materiala, na začetku istega meseca pa precej manj. Vsekakor bi morali delovodje imeti več pristojnosti ter podpore pri asistentih in obratovodjih. Prav tako ne moremo biti zadovoljni z izvajanjem tehnološke discipline. Regulative sicer imamo in so dobri, vendar pa pri njihovem izvajanju nismo dosledni.

To je le nekaj problemov, so pa še drugi, ki so splošno znani in jih prav tako ne kaže podcenjevati. Za njihovo reševanje bi morali biti zainteresirani vsi in če bo tako, potem ne bo ostalo le

kakor tudi razne službe posvečali doslej premalo pozornosti. To velja tudi za kvalitetne reklamacije, ki so še vedno prepogoste. Kakor za delovno disciplino, velja tudi za tehnološko, da ni najboljše. To pa je področje, kjer lahko vodstveni kader v obratih veliko in učinkovito pomaga. Večkrat se izgovarjamo na razne objektivne vzroke za težave, ki nastajajo pri našem delu, vendar pa le redko govorimo o problemih, ki se pojavljajo v nas samih, v delovnih enotah. Tudi te vzroke bi morali čimprej uspešno ali pa vsaj zadovoljivo rešiti.

Se nekaj besed o problemih izven Železarne, ki pa še vedno sodijo v naš družbeni prostor, ki ga omenjate v drugem vprašanju. V mislih imam srednjeročni program občine, ki sta ga že obravnavala oba zbora SOb Jesenice in ga tudi sprejela. Zdi pa se mi, da posvečamo premalo pozornosti nekaterim važnim področjem. Ena izmed teh je tudi šolstvo. Imam vtis, da si na tem področju odgovorni ljudje prizadevajo predvsem za to, da bo na razpolago denar za delo posameznih šol in oseb-

postopku pri reševanju pritožb članov kolektiva strojnih delavnic na kategorizacijo delavnih mest. Smatram da v tem primeru samoupravni organi niso bili dovolj učinkoviti, v nasprotnem primeru pa je tudi možno da niso imeli na razpolago možnosti, da bi akcijo lahko izpeljali do kraja.

Na področju samoupravljanja bo še posebej sedaj ko je za nami VI. kongres ZSJ

tu navzgor na vseh nivojih potrebno poudariti vprašanje odgovornosti, odnosa do dela, moralne in družbene odgovornosti ter nastopati pred javnostjo, ki naj ocenjuje pravilnost ali nepravilnost sprejetih stališč.

Nujno je, da smernice, sprejete na skupni seji predsedstva in izvršnega komiteja CK ZKJ, vzamemo kot celoto in da na tej osnovi presodimo in določimo akcijo za konkretno delo.« — or

AVSTRALIJA — Pred kratkim je neka japonska ladja za prevoz železove rude prvič prepeljala 68.000 ton avstralskih peletov eni izmed železarn japonske železarske družbe »Yawata Iron and Steel Co«. S tem je Avstralija prodala tej japonski železarski družbi prvo količino peletov izmed skupno 18 milijonov ton, kolikor je naročeno za obdobje prihodnjih desetih let.

KANADA — Kanadska družba Falconbridge Nickel Mines Ltd. je pričela proizvajati nov material, ki ga bodo lahko uporabljali v jeklnah kot vložek in zlitino niklja. Gre za predreducirane pelete, ki vsebujejo 90 % železa in 1,5 % niklja. Te pelete bo možno zakladati direktno v jeklarske peči. V Kanadi že gradijo napravo, ki bo lahko proizvajala 330 tisoč ton takšnih peletov letno.

Osvojiti moramo tri temeljna spozna

(nadaljevanje)

Drugo temeljno spoznanje je, da varstva pri delu v nobeni večji gospodarski organizaciji ne moremo enačiti z delom ene ali dveh strokovnih služb in celo ne z delom nekaj posameznikov.

V prejšnji številki Zvezdara sem predložil prvo temeljno spoznanje, ki ga moramo sprejeti, to je, da je dejavnost varstva pri delu potrebna in med drugim tudi ekonomsko utemeljena. Izvira iz prepričljivosti podatkov o nevarnostih, poškodbah, obolenjih, invalidnosti vseh kategorij in o vsakovrstnih posledicah ki jih utrpijo posamezniki, gospodarska organizacija ter ožja in širša družbena skupnost. Taki podatki so stvar bolj ali manj dognane evidence in statistike v posameznih strokovnih službah in so navadno že sami po sebi dovolj zgovorni.

Za programiranje potrebnih ukrepov pa ni dovolj, da v taki ali drugačni obliki izrazimo spoznanje o potrebnosti. Sami podatki, naj še tako prepričljivo pokažejo stanje in posledice, ne morejo odkriti vzrokov zanje. Načelne ugotovitve in načelni sklepi, da »bomo morali v bodoče več pozornosti posvetiti« varstvu in zdravju delavcev, nikomur nič ne koristijo.

Načelno se dogovarjamo lahko le takole: Iz podatkov niso razvidni niti pravi vzroki niti vsi vzroki za take (prikazane) posledice, in tudi ne, kako se vzroki medsebojno prepletajo. Zato naj se predstavnik posameznih sektorjev oziroma njihovih služb po načinu teamskega dela dogovorijo in do postavljenega roka izdelajo analizo stanja. V njej naj upoštevajo tako optimalno število vplivnih faktorjev in predlagajo program učinkovitih ukrepov. Delavski svet bo ta dogajanja preveril in zadovoljil upravo podjetja ter posamezne strokovne službe, da pripravijo razčlenjene programe finančnih, organizacijskih,

kadrovskih in drugih ukrepov, ki naj se nato tekoče vključujejo v letne in srednjeročne finančne in druge plane. Način dogovarjanja lahko v niansah izgleda tudi drugače.

Vem, da bo marsikdo oporekal taki ali podobni načelnosti, ki ni nič drugega kot postavljanje najbolj grobega koncepta dela. Koncept dela ni nekaj neurejenega v glavi kot mnogi mislijo. Koncept dela so v logičnem zaporedju nanizane faze dela, z glavnimi vsebinskimi opredelitvami in s predvidenimi nosilci opravil. Mnogim se še »slabo piše«, ker zagovarjajo načelnost v smislu koncepta dela. Po drugi strani pa se v samoupravnih organih in ožji upravi pogosto sprejemajo tudi načelni sklepi, ki izvenijo nejasno zaradi skope vsebinske opredelitve, velikokrat pa tudi nikogar ne obvezujejo.

Na področju varstva pri delu je eno od načel prav drugo temeljno spoznanje — da je edino učinkovit način dela teamsko delo posameznikov z različnih področij dela. Le tako je možna strokovno poglobljena obravnava in reševanje vseh bistvenih problemov človeka v procesu dela. Nobena novost ni, da je prav na tem — bolj kot na katerikoli drugem — področju potrebno tesno sodelovanje varnostnih tehnikov oz. inženirjev, specialistov medicine dela, industrijskih psihologov, sociologov, ekonomistov itd. Posamezni ustaljeni in znani ukrepi za zagotovitev varnega in zdravega dela se lahko izvajajo dnevno in operativno s strani vodstev obratov in posameznih strokovnih služb. Večji ukrepi, posebno ukrepi sistematskega značaja, ki navadno zahtevajo večja finančna vlaganja in katerih posledice se pokažejo šele po daljšem obdobju, pa morajo biti nujno vsestransko strokovno utemeljeni in objektivizirani. Posledice na človeku so navadno nepopravljive.

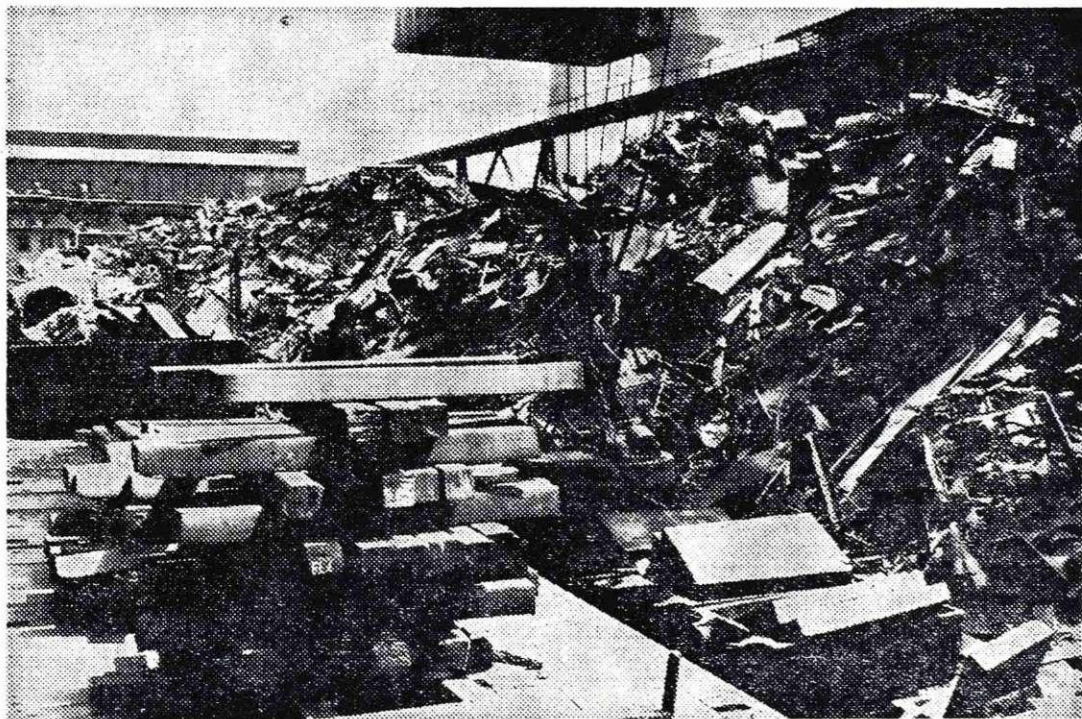
Ukrepi s pretežno težko popravljivimi posledicami so predvsem slaba strokovnost in nedomišljenost na področju izobraževanja, poklicne orientacije in selekcije, uvažanja na delo, prilagajanje delovnemu okolju, organizacijskega vključevanja posameznikov v delovno grupo, pri nezadostni in nestrokovni kontroli načina dela, pri odsotnosti vsakršnega tekočega zasledovanja ekoloških pogojev, pri nabavi naprav in opreme brez atestov in certifikatov oziroma brez prilagojenosti našim režimom dela, pri dodeljevanju stanovanj, pri oblikovanju kriterijev za individualno nagrajevanje oziroma ocenjevanje sposobnosti itd. Predlogi za ukrepe, ki neposredno zadevajo ljudi, morajo biti vsestransko strokovno utemeljeni in šele nato dani v presoj samoupravnim organom. Odgovornost namreč ne pomeni le nekaj predlagati in

na hitro »potisniti« skozi samoupravne organe, temveč pomeni predvsem predvideti vsakršne posledice, tudi take, ki nastopijo po daljšem obdobju in v spremenjenih pogojih.

Po grobi razdelitvi v sklop varstva pri delu spadajo: tehnično, zdravstveno, psihosocialno in družbeno pravno varstvo. V ilustracijo trditvi, da je za spoznanje problemov in ukrepanja o stvareh, ki neposredno zadevajo človeka na delovnem mestu, nujno teamsko delo, navajam dva primera.

Skladno z novjšim razvojem tehnične varnosti je treba težišče te dejavnosti prenesti v faze pred pričetkom obratovanja oziroma izkoriščanja strojev in naprav, n. pr.: v fazi prvih razgovorov da se bo nekaj gradilo, rekonstruiralo, adaptiralo; v fazi sklepanja pogodb s projektantskimi organizacijami (vnašanje ustreznih klavzul);

kontrola v fazi izdelave projekta, (kje in koliko se odstopa od varnostnih normativov, vnašanje specifičnih varnostnih zahtev); v fazi sklepanja pogodb z izvajalci del; v fazi izvajanja del, posebno pred samim začetkom dela (koordinacija transporta, varni prehodi, določitev vodje dela, posebno če gradbišče ni lokacijsko ločeno) itd. V vseh navedenih fazah, posebno pri načrtovanju, je nujno, da strokovni team obdela stvari tudi po varstveni plati. O tem govori tudi zapisnik republiškega inšpektorata dela o ugotovljenih pomanjkljivostih in nepravilnostih z dne 13. 6. 1968: »10. člen republiškega zakona varstva pri delu določa, da mora služba varstva pri delu sodelovati pri nabavi strojev in naprav in pri spremembi tehnološkega procesa ali drugih večjih spremembah v organizaciji, ki se lahko nanašajo na zagotovitev oz. nezagoto-

Včasih neupravičeno negodujemo ob takim pogledu pred skladiščem starega železa. Tudi v svetu se dogaja to in zato priznavajo do 5 % zgrešenih šarž na celotno proizvodnjo ob boljših pogojih dela

Pojem in bistvo integracijskih gibanj

(nadalj.)

V industriji so poznani štirje različni tipi kooperacij:

- proizvodna kooperacija,
- kooperacija zaradi boljšega izkoriščanja proizvodnih kapacitet,
- kooperacija zaradi skupnega izkoriščanja remontnih delavnic,
- kooperacija zaradi boljšega izkoriščanja delovnega časa zaposlenih.

Poudariti moramo, da je izmed naštetih štirih vrst kooperacije najpomembnejša proizvodna kooperacija. Ka-

rakteristično za proizvodno kooperacijo je tesna povezava proizvodnje in medsebojna odvisnost kooperiranih podjetij. Narava te odvisnosti zahteva, da med posameznimi podjetji obstoji popolna usklajenost glede proizvodnih planov, glede tehničnih lastnosti proizvodov in komercialnih pogojev. Neizpolnjevanje prevzetih obveznosti s strani enega podjetja povzroči neizpolnjevanje obveznosti cele vrste drugih podjetij. S tega vidika predstavlja kooperacija element planiranja v industriji, ki je

sicer omenjenega obsega.

V sistemu kooperacije specializirana podjetja ohranijo svojo samostojnost v smislu ekonomsko-pravne samostojnosti. Njihov položaj z vidika proizvoda pa ni enak. Ta položaj je odvisen od tega, koliko so posamezna podjetja sodelovala v izgotovitvi posameznega proizvoda.

S stališča razmerja nasproti končnemu proizvodu razlikujemo dve vrsti podjetij: podjetje kot matica kooperacije in druga podjetja, ki so z njim povezana. Matično podjetje imenujemo tudi koope-

rator- ki ima nalogo, da koordinira delo posameznih kooperiranih podjetij. Od tega matičnega podjetja izvira tudi iniciativa za proizvodnjo in usklajevanje proizvodnih načrtov. To podjetje se najpogosteje pojavlja kot naročnik posameznih delov pri specializiranih podjetjih in v tem podjetju se običajno tudi odvija montaža posameznih delov v končni proizvodnji. To podjetje običajno proizvaja najvažnejše dele gotovega proizvoda. Zaradi tega je tudi ekonomsko najmočnejše in ima možnost z ekonomskimi ukrepi vplivati na delo in ravnanje posameznih drugih kooperiranih podjetij. To pomeni, da jih po-

časni to matično podjetje pripaja k sebi v smislu ekonomske odvisnosti. S tem se krči pot nadaljni koncentraciji in specializaciji, kakor tudi porajanju kombinatov v industriji.

Ekonomska pomembnost in koristnost proizvodne kooperacije obstoja predvsem: — v skrajševanju delovnega časa, ki je potreben za izdelavo celotnega proizvoda ker posamezni deli celotnega proizvoda dozorevajo hkrati, v istem času, to pa pomeni, da se proizvod lahko hitreje dokonča zaradi prednosti, ki jih nudi specializacija.

— v ustvarjanju pogojev za prodor specializacije z vsemi njenimi prednostmi.

nja o varstvu pri delu

vitev varnega dela ljudi. Potrebno je, da se zagotovi sodelovanje službe varstva pri delu na navedenem področju. Rok ureditve 31. 7. 1968.

Drugi primer je bil spodjen na junijski konferenci vodij delovnih enot, predsednikov zborov in delavskih svetov delovnih enot in predsednikov sindikalnih odborov. Pri razpravi o proizvodnji in kvalitetni problematiki, ki je bila — mimogrede rečeno — zelo konkretna in podrobna, so prišli močno do izraza problemi pomanjkanja delovne sile, ki otežujejo reali-

zacijo sprejetih proizvodnih obveznosti. Nekateri obratovodje so navajali podatke o visoki bolezenski odsotnosti, ki da je nenormalna in bi zato morali zdravniki obratne ambulate zavzeti ostrejši kriteriji. Da bi tehnična »linija« slišala tudi tako imenovano drugo stran (ki po ciljih, ki jih skuša realizirati, nikakor ne more biti »druga stran«), so v enem naslednjih dni zdravniki podali svoje mnenje o vzrokih visoke bolezenske odsotnosti.

Povedali so, da razen redkih izjem pacienti v zadnjem

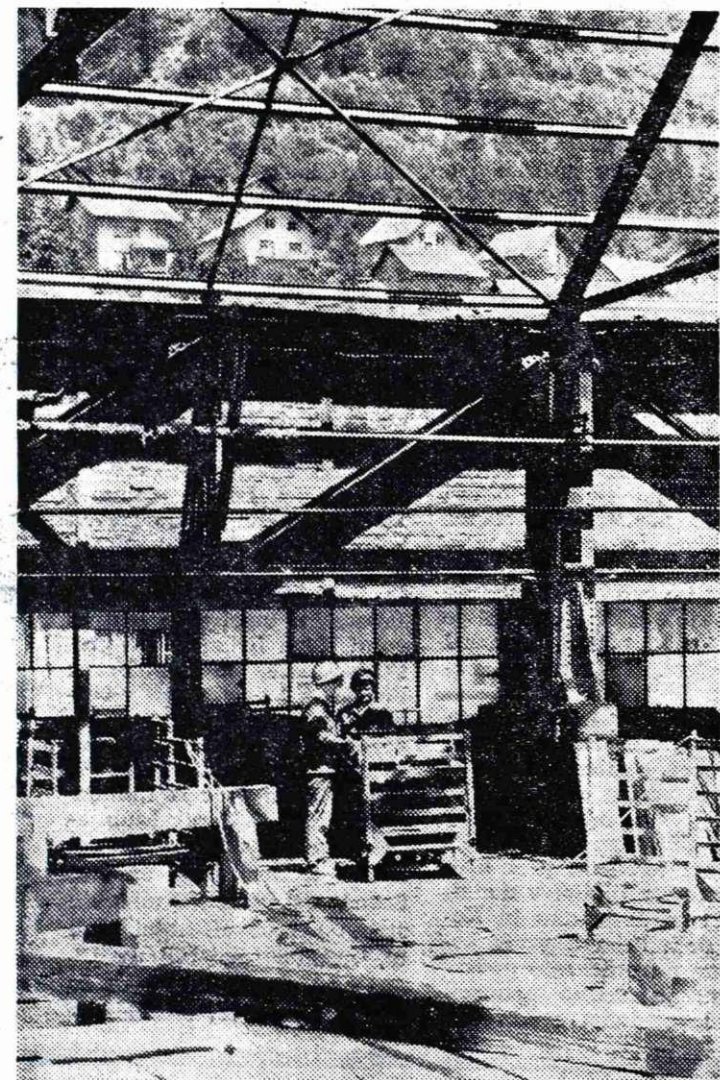
času resno bolujejo in da se to stanje ne bo kmalu izboljšalo, ker smo v železarni premalo vlagali in storili za olajšanje dela. Prav tako so slabša tudi položaj v zdravstvu. Precejšen porast bolnih gre na račun ukinjene fizioterapije pri obratni ambulanti. Na marsikaterem delovnem mestu delavec občuti bolezen šele takrat, ko je že resno bolan, zato je mnogo večjo pozornost kot doslej treba posvetiti preventivnemu zdravljenju. Vendar za analizo delovnih pogojev in za pregled zdravstvenega stanja ljudi, ki delajo v slabih pogojih, nikoli ni bilo zadovoljivih sredstev.

Ena od glavnih ugotovitev zdravnikov je bila, da je potrebno medsebojne probleme bolje spoznati in da moramo vsi biti seznanjeni s problemi človeka in podjetja. Tehnična »linija« pa je zaključevala, da so bili pogoji v železarni še slabši, pa smo imeli le 4 do 5% bolniške odsotnosti (proti sedanjim 7%), da pa »bi z organiziranim delom uspeli izdelati analize in potrebne ukrepe, samo nekdo bi se moral zato zavzeti.« Ne morem verjeti, da kljub spoznanju, da naše delo ni dobro organizirano, ne moremo najti »nekoga«, ki bi se za to zavzel.

Oba primera, ki sem ju uporabil za ilustracijo k drugemu temeljnemu spoznanju o potrebi o organiziranem sodelovanju (teamsko delo) predstavnikov sektorjev oz. njihovih služb, kaže, da je nakazani problem resnično prisoten. Sicer se ne bi mogli pojavljati posamezniki, ki si dovolijo arbitriranje in absolutno gotovost o vsem kar zadeva faktor živega dela v proizvodnem procesu.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Dopisujte v Železarnja

Še v tem tednu bo šamotarna na novo prekrita

Naslednja oblika kooperacije se kaže v sodelovanju dveh ali več podjetij zaradi boljšega izkoriščanja kapacitet. Kooperacija te vrste je posledica neenakomernega in različnega izkoriščanja kapacitet v istorodnih podjetjih. Primer za ilustracijo gornjih izvajanj nam je lahko podjetje kovinske stroke, ki ima livarno, katere kapaciteta je izkoriščena samo delno. Preostalo količino kapacitet lahko odstoji nekemu drugemu podjetju, ki ima livarniške kapacitete premajhne ali pa livarne sploh nima. Kooperacija zaradi boljšega izkoriščanja kapacitet je lahko stalna ali pa samočasna. To je odvisno od tega, če je

značaj presežka kapacitet samo začasen ali pa stalen.

Ekonomska pomembnost kooperacije zaradi boljšega izkoriščanja kapacitet se kaže:

- v boljšem izkoriščanju osnovnih sredstev,
- v odpravljanju ozkih grl v proizvodnem procesu,
- v prihranku investicijskih sredstev, ki se lahko uporabijo v druge namene.

Tretja oblika kooperacije se kaže v skupnem izkoriščanju remontnih delavnic.

Remontnih delavnic, ki služijo za večja popravila ali za zamenjavo dotrajanih delov osnovnih sredstev, ne morejo imeti vsa podjetja bodisi zaradi finančnih ovir,

bodisi zato, ker bi te delavnice ne bile dosti izkoriščene. Polno izkoriščanje kapacitet takih delavnic se v največ primerih lahko doseže takrat, če jih izkorišča več podjetij hkrati.

Ekonomska utemeljenost te vrste kooperacije obstoji: — v prihrankih osnovnih sredstev, ker ni treba, da bi vsako posamezno podjetje gradilo svojo remontno delavnico,

— v prednostnih optimalnosti kapacitet remontnih delavnic,

— v prednostih specializacije, ki je omogočena s formiranjem remontnih delavnic po industrijskih vejah in dejavnostih.

J. L.

Možnosti civilne zaščite v sodobni vojni

Zmanjšana stopnja občutljivosti industrijskih naprav za zračne napade je odvisna od več dejavnikov, ki so v neposredni zvezi z uporabljenimi napadalnimi sredstvi ter njihovim učinkom (rušenje, zastrupljanje, vročina, požari, radioaktivnost). Rušilna moč je lahko večja ali manjša, kar je odvisno od kakovosti in velikosti bombe, oziroma izstrelka. S stališča tehnične zaščite pa je treba pripomniti, da se s tem ne spremenijo osnovne značilnosti učinka. Prav tako je važna tudi ugotovitev, da se rušilni učinek, razen po obsegu, niti pri atomski bombi praktično ne razlikuje od eksplozije bombe z rušilnim eksplozivom.

Za toplotni učinek, ki spremlja atomsko eksplozijo, je značilen zelo kratek površinski efekt, ki ne traja več kot nekaj sekund, temperatura je seveda zelo visoka. S stališča zaščite industrije je ta učinek nevaren le za nezavarovan, lahko vnetljiv material, ki je neposredno izpostavljen napadu. Pomembnejši so pri tem lahko stranski pojavi, na primer požari širokega obsega ali celo požarni viharji, ki lahko nastanejo po eksploziji zaradi sunkovitega valovanja velikih množin hladnega in močno ogretega zraka. Ti viharji divjajo s hitrostjo 70 in več kilometrov na uro ter trajajo po več ur. Tak vihar je divjal nad Hirošimo. Seveda so bili tam ugodni pogoji za nastanek požarnega viharja, predvsem množica lahko vnetljivega materiala na tesnem prostoru, kjer je nastalo več požarnih središč.

Na izbruh požarnega viharja vpliva tudi oblikovitost tal. Tega viharja v tolikšnem obsegu niso opazili v Nagasakiju, ki se razprostira na gričevnatem zemljišču. Požarnega viharja pa ni treba imeti za izključno značilnost atomske eksplozije, ker je prišlo do takih viharjev tudi drugod, na primer junija leta 1943 pri množičnem bombardiranju Hamburga z rušilnimi in zažigalnimi bombami. Prav zato je treba pri razmeščanju industrijskih objektov upoštevati tudi to nevarnost. Zračni ali radioaktivni učinek je problem samo s stališča dekontaminacije (razkuževanja) industrijskih naprav v primerih, če so radioaktivno zastrupljene. Osrednje vprašanje pa je zaščita industrijskih naprav pred razdejanjem, oziroma uničenjem, ter zagotovitev nemotene proizvodnje. To je v glavnem mogoče doseči z razmestitvijo in smotno porazdelitvijo industrije, s konstruktivnimi ukrepi, s posebnimi zaščitnimi konstrukcijami, s preselitvijo industrijskih obratov v podzemlje in z maskiranjem.

Raztresenost industrije, kot oblika zaščite, je v razporeditvi novih industrijskih naprav in v preselitvi obstoječih koncentriranih industrijskih objektov po vsej deželi. Tako je teoretično mogoče doseči zelo dobre rezultate. Nevarnost uničenja zaradi letalskega napada se omeji le na posamezne raztresene obrate, izključena je možnost množičnega uničevanja, zlasti če je industrija načrtno in premišljeno razporejena. Zaradi teh prednosti je med strokovnjaki mnogo zagovornikov takega načina zaščite, glede praktične izvedljivosti pa nastane več gospodarskih in tehničnih težav, ki zelo zavirajo izvedbo te zamisli, v primerih, kadar gre za več industrijskih panog, pa jo povsem onemogočijo. Težave nastanejo tudi pri gradnji novih industrijskih naprav, in sicer predvsem zaradi komunikacijske povezave posameznih decentraliziranih tovarn, zaradi surovinske baze glede proizvodnih stroškov. Pri obstoječih industrijskih podjetjih nastane še drugo vprašanje; pri preselitvi določenih obratov ostanejo nekateri objekti prazni, v novem kraju pa je treba zgraditi industrijska poslopja, zaradi česar nastanejo znatni stroški. Končno pa ne smemo pozabiti tudi na vzdrževanje prometnih zvez med decentraliziranimi obrati določenega podjetja. Če sovražnik poškoduje te zveze — in to se v vojnem času pogosto dogaja — lahko pride do občutljivega zastaja v proizvodnji. Ta nevarnost še zlasti naraste v primeru pretirane decentralizacije po proizvodnem procesu organsko povezanih industrijskih naprav. Nemčija je na primer že leta 1942 temeljito decentralizirala 27 velikih podjetij letalske industrije, ki jih je razdelila na 700 manjših industrijskih obratov. S tem ukrepom je sicer res precej zaščitila posamezne obrate, nemotena proizvodnja pa ji ni uspela zaradi poškodovanih glavnih prometnih zvez in pa zato, ker je bilo mnogo surovin in polizdelkov uničenih že na poti iz enega industrijskega obrata v drugega.

Lokacija industrije, t. j. izbira in določanje krajev ter razporeditev objektov, zagotavlja širše možnosti zaščite. Po možnosti je treba izbrati kraj za industrijski objekt tako, da je iz zraka slabo viden, da ga po možnosti varujejo planine, kar preprečuje precizno bombardiranje in onemogoča napad v rušilnem poletu. Hkrati pa je treba industrijo odmakniti od prometnih žil in vozlišč, od velikih mest in drugih občutljivih objektov ter jo čimbolj stisniti pod okrilje gora, kar najbolj uspe, če napravimo useke v planinske masive.

(nadaljevanje)

(nadalj. in konec)

Po nekaj dneh našega bivanja nad Potoško planino nas je kurir v jutranjih urah peljal k terencem v Javorniški rovt. V spremnem pismu je bila za terence prošnja, naj nam svetujejo, kako in kje bi prišli do pisalnega stroja in drugih potrebščin. Po posvetu s terenci smo se domenili, da pokličemo na zvezo mojega očeta, ki je bil kot bolničar zaposlen v bolnici bratovske skladnice na Javorniku. Po stalni zvezi so ga terenci obvestili, da se dobimo ob 14. uri na določenem mestu ob cesti, ki pelje v Javorniški rovt. Vsi trije smo se dopoldan podali na dogovorjeno mesto in v manjši kotanji v gozdu nad cesto čakali očeta. Prišel je točno ob dogovorjeni uri, nam prinesel v kmečkem košu nahrbtnik s hrano, sanitetnim materialom in drugim. Dogovorili smo se z njim za večerno akcijo. Dopovedoval nam je, kako bomo prišli v bolnico, da bodo pisarne kot običajno ob večerih, ko čistilka pospravlja, odprte in da nam bo v prvi pisarni pustil paket z obvezilnimi potrebščinami, tam bo tudi pisalni stroj in pisarniške potrebščine. Sam sem situacijo v stari bolnici dobro poznal, zato sem bil v uspeh akcije kar prepričan. Še dobre pol ure smo z očetom govorili, nato pa nas je zapustil. Mi smo do večera imeli še dosti časa, zato smo ostali kar na tem mestu, se dobro najedli in še okrog pol ure počivali.

Naenkrat se v razdalji 4 do 5 m pred nami pojavi oborožen zelenec, ki je prišel po ozki stezi skozi precej gosto grmovje in smrečje. Presenečeno smo se nekaj trenutkov gledali, nakar smo vsi trije pograbili naše puške za cevi in se hoteli vsi hkrati umakniti iz kotanje. Nemški oficir je našo trenutno zmedenost izkoristil, stopil korak nazaj in naprožil brzostrelko. Töne in Tilen sta bila urno iz kotanje, jaz sem bil zadnji. Uvidel sem, da iz kotanje ne bom ušel pravočasno, zato sem s hrbtom proti Nemcu globoko počepnil. V tem trenutku je zdrdrala brzostrelka, zapeklo me je v

nadlehti leve roke, krogla pa so mi švigale preko glave v zgornji rob kotanje. Misel mi je neverjetno delovala, v počepu sem počakal na konec rafala, sekunde so se vlekile, treba bo zamenjati šaržer in v tem sem videl možno rešitev. Ta trenutek bom izkoristil in se pognal iz kotanje. Ko je brzostrelka prenehala ropotati, sem se s puško, ki sem jo še vedno držal za cev, pognal čez rob na cesto, kjer je bila ob naloženem vozu s konjsko vprego gruča Nemcev. Opletal sem s puško okoli sebe, Nemci pa so grabili po meni, hoteč me prijeti, streljanje v gruči pa ni bilo mogoče.

Kako sem se izmotal iz tega obroča še sam ne vem, pognal sem se čez cesto v grapo, po kateri teče potok in se po vodi prek skal in skozi grmovje odmikal proti prvimi hišam v vasi. Hišam sem se izognil in tekem v strmi gozdni breg. S svojimi močmi sem bil pri kraju, zato sem se proti vrhu brega nad Suharjevo hišo ulegel. Pred očmi se mi je stemnilo, za kratek čas sem izgubil zavest. Streljanje v smer mojega umika me je verjetno predramilo in mi dalo novih moči. Po tej trenutni slabosti sem se šele dobro uvedel, da sem ranjen in da moram poiskati pomoč. Kri mi je iz roke skozi rokav precej močno odtekala, površnik pa je bil pod ramo na rokavu krvav in razcefran. Končno je streljanje prenehalo, spizil sem se na vrh strmine in na jasi zagledal nekaj prestrašenih otrok, ki so pasli živino. Ko so me zagledali, so se razbežali, le s pritajenim klicanjem in mahanjem sem jim lahko dopovedal, da potrebujem pomoči. S strahom v očeh so me pričakali, šele ko so me prepoznali, so se oddahnili. Prosil sem jih, naj mi na kakšen način pomagajo. Dva sta stekla domov in mi v kratkem času prinesla stekleničko arnike in nekaj obveze. Zmil sem si rano in roko nad njo trdno povezal ter se od otrok poslovil.

Nemška patrولا, ki nas je prazenetila, je vsak teden enkrat do dvakrat spremlja-

Spomini iz NOB

la vprežni voz s hrano za nemško postojanko pri hidrocentrali v Javornškem rovtu. Voz je običajno spremljalo do 15 vojakov, pet jih je šlo po stezah na levi, pet po desni strani ceste, pet pa ob vozu. Vodja patrole na desni je slučajno naletel na nas, bili smo v kotanji, ki ni omogočala prehoda drugače kot posamično v koloni. To nas je verjetno rešilo, ker bi sicer vseh pet švabov planilo na nas. Kasneje smo zvedeli, da je na isti način pred dobrimi štirinajstimi dnevi naletela taka patrولا v bližini ceste 100 m pod našo kotanjo na partizana — štumfelnovega Toneta, doma iz Jeseniškega rovta. Tonček je tam tudi obležal zadet od krogel sovražnika.

Od mesta, kjer so mi otroci pomagali, sem se podal po gozdu nad vasjo in nad hidrocentralo v Javornškem rovtu po poteh, ki sem jih še izpred vojne poznal, do Potoške planine. Bil je že skoraj mrak, ko sem prišel na mesto, kjer smo se s četo utaborili. Tonetu in Tilnu je uspelo, da sta se okrog tri ure pred menoj vrnili v četo. Prepričana, da sem padel ali pa bil ujet sta tako tudi v četi povedala.

S skromno zalogo prve pomoči mi je eden od soborcev prevezal roko, mazil in drugih pripomočkov pa itak nisimo imeli. Ponoči sem imel grozne bolečine, roka mi je otekala in postajala modra. Naslednje jutro smo razmišljali, kdo in kje bi mi lahko nudil prvo resnejšo pomoč in se domenili, da bi me dva borca spremljala proti žirovskim planinam, kjer bi mi v enotah, ki so se tam zadrževale, pomagal kdo od bolničarjev.

Zjutraj sta se v četi pojavila dva obveščevalna oficirja, eden od njiju je bil Kristan (tovariš Jagodic, doma iz Tržiča, še živi), kasneje je

bil ali pa že takrat šef obveščevalnega centra Kokorškega odreda. Tega se točno ne spominjam več. Prišla sta iskat enega izmed borcev naše čete, ki naj bi za jesniški okoliš organiziral vojaško obveščevalno službo, s pogojem, da je doma z Jesnic ali bližnje okolice. Nič mi ni dišalo, da bi povedal, da sem od tu doma, ker bi se težko poslovil od soborcev. V četi je bilo bolj živahno, več medsebojnega spodbujanja, več borbenosti in večji občutek varnosti. Nekdo je pač povedal, da sva z Jesnic Zvozne Labura in jaz. Tudi Zvoznetu ni bilo všeč, da bi šel iz čete. Na posvetu s komandirjem čete so se odločili, da bom to nalogo opravił jaz, da me bodo poslali na teren, kjer si bom tudi lažje pozdravil roko. Po kratkih ustnih navodilih, o nujnosti organiziranja vojaške obveščevalne službe nad Jesenicami in zagotovitvi, da sledijo točna pismena navodila ter izročila spremnega pisma, sem se moral od soborcev posloviti in v spremstvu kurirjev oditi k terencem v Javorniški rovt. Po prihodu k njim sem Francu Konobluju — Slovenku oddal spremno pismo in na kratko povedal, zakaj sem bil poslan k njim ter prosil, da mi uredijo rano na roki. Za naslednji dan smo ponovno poklicali na zvezo mojega očeta, ki mi je rano dobro očistil, namazal in povezal. Roka me je nekaj dni še močno bolela, modrina in oteklna pa sta kmalu zginili. Rana je bila že precej okužena, zato se mi je le počasi celila.

Nekaj časa, mislim da štirinajst dni, sem se že zadrževal pri terencih, prek njih iskal zveze z ljudmi v dolini, najprej na Javorniku in Koroski Beli. Pri teh prvih korakih za novo delovno področje mi je veliko pomagal Alojz Jurc, doma s Koroške

Iz prve v drugo minersko četo Go in v obveščevalno točko Stol Ko

Bele, ki je bil v tistem času tudi pri terencih, pomoč so mi nudili tudi ostali terenski delavci: Konobelj, Nočeva »Skednačeva« Tončka, Leon Celič in drugi. Po pismenem ukazu obveščevalnega centra Kokorškega odreda sem moral dobiti čim preje še dva obveščevalca. Najprej je prišel Janko Markelj, doma z Jesenic. Z njim sva napravila lastno zasilno postojanko nekje nad Vrvačovo hišo in začela aktivno zbirati sodelavce v dolini. Kmalu sva dobila še enega člana v že formirano obveščevalno točko STOL in sicer tovariša Evgena Bizjaka, doma z Jesenic (Bizjak je padel v mesecu septembru 1944 v Javornškem rovtu), kurir pa je bil Vrvačev Tone, doma iz Javorniškega rovta (živi nekje na Dolenjskem). V teku treh mesecev smo že imeli v dolini od Most pa do Mojstrane čez 30 ilegalnih sodelavcev iz raznih ustanov, pri železnici, v železarni in tudi v samih sovražnih enotah. Po septembru mesecu leta 1944 pa do konca vojne so prišli kot stalni ali občasni sodelavci v našo obveščevalno točko še: Zdravko Šporn z Jesenic, še živi, Franc Lotrič, doma z Jesenic, še živi, Franc Treven z Javornika, še živi, Franc Smolej iz Javorniškega rovta, še živi, Mirko Praprotnik z Javornika, umrl prva leta po vojni, Olga Erlih iz Javorniškega rovta, še živi, Franc Finžgar z Jesnic, padel v borbi z Nemci, Mira Noč iz Javorniškega rovta, še živi, Jože Medved iz Dolenjske, še živi, Nikolaj Polc iz Ljubljane, padel nekje pri Ljubljani ob osvoboditvi in Slavka Berčič z Javornika, še živi. Seveda vsi navedeni niso bili stalno pri obveščevalni službi, nekateri so bili krajši, drugi pa daljši čas, tako da nas je bilo v tej službi stal-

no štiri do pet s kurirjem vr

Ob koncu t

lim opisati š

Od konca r

pa do osvobo

v naši postoj

in ostala dor

škega dezer

ata (edini, ki

šo postojanko

stil, da je k i

šel v nemški

mi in okorož

ki starejši čl

zertiral z et

Hrušiči straž

predor. Ključ

vača smo bil

ročili smo m

domov, la i

dezerterji pr

cej prel r

smo pridli tr

Vrvačovo hiš

klopi seščeg

jaka, ki je in

sko, na njeni

zan bel rob

smo ga opaz

nili o možno

saj so si Nem

mogoče ukan

koga od nas

dalnogleda s

je možakar r

ti je bilo, d

Praprotnikov

se cedile sline

Žele si jo je

li drugega, z

kar takoj zn

njegova. Do

je koristno r

svoje oko. O

seveda na kl

Vrvačev ata,

račal svoje

smer, od ko

čakoval. Po

minutah opa

mu namenom

koj je začel k

no mahati z

zival, naj že

Dosti previdn

žali hiši in ug

nemški vojak

zerter je bil

Nekaj podatkov iz železarstva po svetu

IZ JAPONSKE

Proizvodnja jekla Japonske je znašala v l. 1967 nekaj nad 62 milijonov ton. Pravijo, da se bodo celokupne zmogljivosti proizvodnje jekla v tej industrializirani državi zvišale do konca leta 1970 na 80 milijonov ton. Od tega bo približno 80 % kapacitet zgrajeno na morskih obalah.

Japonska nima za svojo proizvodnjo dovolj železove rude. V l. 1966 je znašala produkcija surovega železa 35 milijonov ton in pri tem so uvozili 50 milijonov ton železove rude.

Japonske znane in cenjene rudne rezerve ne znašajo več kot cca 20 milij. ton. Zanimiv

je pa podatek, da znaša tam cena za staro železo 45 do 50 \$ za tono. Za njih je na tej osnovi najcenejša proizvodnja jekla v konvertorjih iz tekočega surovega železa po kisikovem postopku. Konec leta 1967 so imeli v obratovanju 55 konvertorjev, od tega 15 enot s kapaciteto nad 100 t na šaržo in od teh je največja s kapaciteto 180 ton.

Konec leta 1967 so znašale instalirane kapacitete za kontinuirano vlivanje 2,5 milij. ton v 18 jeklarnah.

Konec l. 1966, tako poročajo Japonci, so imeli v obratovanju 27 slabingov.

IZ ZDA

United States Steel corporation v ZDA je največje

železarsko podjetje na svetu. Vsako leto namenijo približno 600 milijonov dolarjev za modernizacijo svojih obratov.

ZDA so dosegle l. 1979 milijon ton jekla. Že leto dni kasneje so proizvedli 1,4 milijona. US Steel Corp. so ustanovili l. 1901 in je imelo novo ustanovljeno podjetje že nad 10 milijonov ton letne proizvodnje jekla. V štiridesetih letih so potrojili svoje zmogljivosti in dosegli v l. 1953 doslej najvišjo proizvodnjo 35 milijonov ton. Razvojni program predvideva dvig zmogljivosti nad 40 milijonov ton.

Združene države Amerike so imele v l. 1966 skupno 134,1 milij. ton proizvodnje

jekla. V tej proizvodnji je bil delež podjetja USS 32,8 milij. ton in to je več kot cela Francija z 21 milij. ton ali vse države združenega angleškega kraljestva z 27,2 milij. tonami.

Proizvodnjo jekla imajo seveda v 14 podjetjih, vseh podjetij vključenih v to veliko združenje, je pa nad 50. Poedina podjetja so po svoji proizvodnji docela različna: rudniki železove rude, rudniki apnenca in dolomita, premogovniki, železarne s celotnim proizvodnim programom od koksa do gotovih proizvodov in železarne samo s topilniškim delom, ali pa samo s predelavo naprimer žičarski obrati.

Največje podjetje v okviru USS je Gary, Indiana s kapaciteto 9 milij. ton jekla.

Splošno:

Svetovna proizvodnja jekla v l. 1967 je znašala 485.000.000 ton, kar je za 4,7 % več kot l. 1966. Lani so Rusi prvič napravili več kot 100.000.000 ton jekla. Med velikimi proizvajalci jekla so imeli najslabši izkoristek zmogljivosti v Angliji in ZDA.

Ameriški institut za uvoženo jeklo predvideva, da bodo l. 1968 uvozili 15 % količine, ki jo letno porabijo v ZDA. Cena uvoženega jekla je tudi do 25 % nižja od cen jekla domače proizvodnje v ZDA ali nižja od tako imenovanih domicilnih cen.

Belgijski grade prvo koksarno, kjer bodo delali koks po neprekinjenem načinu. Proces je za 25 do 30 % krajši od

navadnega p nja in pravi: koksa v celot trebe plavčev

Ce bo četal

trgu jekla

stanje do k

leta ter bod

četrtletjih pr

ličino jekla, l

letošnja proiz

na in bo znaš

ljonov ton,

najugodnejše

prodaji 84,0 m

proizvodov. V

kaže, da boč

86,0 milij. ton

milij. ton ve

leto. Pri vser

čunajo na 13

U. S. Ste

Works, so zgi

napravo za v

njevanje ma

V napravi vr

dacijo.

o četo Gorenjskega odreda o Stol Kokrškega odreda

no štiri do pet obveščevalcev s kurirjem vred.

Ob koncu tega sestavka želim opisati še tale spomin.

Od konca marca 1945. leta pa do osvoboditve smo imeli v naši postojanki za kuharja in ostala domača dela nemškega dezerterja. Vrvacev ata (edini, ki je vedel za našo postojanko), nas je obvestil, da je k njim v hišo prišel v nemški vojaški uniformi in oborožen s puško neki starejši človek, ki je dezertiral z enote, ki je na Hrušici stražila Karavanski predor. Kljub pripovedi Vrvacev smo bili previdni. Naročili smo mu, naj gre kar domov, da bomo prišli po dezerterja proti večeru. Precej prej mrakom zvečer smo prišli trije v gozd nad Vrvacevo hišo in opazili na klopi sedečega nemškega vojaka, ki je imel ob sebi puško, na njeni cevi pa privezan bel robec. Nekaj časa smo ga opazovali in se menili o možnostih kake pasti, saj so si Nemci izmišljali vse mogoče ukane, samo da bi koga od nas dobili. Skozi daljnogled smo ugotovili, da je možakar res starejši, videti je bilo, da ga je strah. Praprotnikovemu Mirku so se cedile sline po novi puški. Zelel si jo je bolj kot karkoli drugega, zato je bilo že kar takoj zmenjeno, da bo njegova. Do konca vojne jo je koristno rabil in čuval kot svoje oko. Ob dezerterju je seveda na klopi sedel tudi Vrvacev ata, ki je stalno obračal svoje živahne oči v smer, od koder nas je pričakoval. Po kakih desetih minutah opazovanja smo se mu namenoma pokazali. Tako je začel kot vedno živahno mahati z roko in nas pozival, naj že pridemo doli. Dosti previdno smo se približali hiši in ugotovili, da jo je nemški vojak res popihal. Dezerter je bil koroški Slove-

nec, doma iz neke vasi onkraj Karavank. V koroški slovenščini nam je razlagal, kako je prišel do Vrvaceve hiše in da bi pač rad bil pri nas. Do noči smo se z njim pri Vrvacevih pogovarjali, nato pa smo ga vodili v našo postojanko namesto slabih deset minut, več kot debelo uro.

Tja do druge polovice aprila naš Gotlip, kot smo mu pravili, sploh ni vedel, kje se nahaja, to ga tudi ni popolnoma nič brigalo. Niti na obronek gozda ni šel, da bi se malo orientiral, iz postojanke, ki smo jo imeli v gostem gozdu, pa se ni videlo drugam kot v nebo. Odlično nam je ves čas lupil bukovce veje za kurjavo, kuhano hrano in bil dobra »gospodinja«. Drugega ga ni zanimalo kot to, kdaj bo konec te vojne, bliža se čas za oranje in setev, obrezovanje dreves in drugega dela na polju, je kar naprej ponavljal. Postalo mu je dolgčas, rad bi se s kom pomenkoval o kmetijstvu in drugem, zato nas je prošil, če ga peljemo v tisto hišo, kjer smo ga dobili. Ker se je bližal konec vojne in ker smo vedeli, da je v bistvu naš človek, smo njegovi želji radi ustregli. Nekajkrat smo ga do tja spremljali, nato pa se je navadil poti in jo sam večkrat, seveda z našim privolenjem, ubral na klepet k Vrvacevim. Bil je židane volje, ko se je vrnil. Zadnje dni vojne smo ga napol vojaško, napol civilno oblekli, mu dali nekakšno propustnico z zaprosilom, da naj se mu omogoči pot domov. Dal nam je tudi svoj naslov, ki pa smo ga žal že takrat kmalu izgubili. Nikdar več nobeden od nas ni slišal kaj o njem. Takrat smo mu vsi želeli, da bi se srečno vrnil med svoje drage.

Ivan Saksida — Peter

navadnega procesa koksiranja in pravijo, da kvaliteta koksa v celoti ustreza za potrebe plavžev.

Če bo čisto na ameriškem trgu jekla neizpremenjeno stanje do konca letošnjega leta, bodo še v ostalih četrletjih proizvedli isto količino jekla, kot v prvem, bo letošnja proizvodnja rekordna in bo znašala nad 136 milijonov ton. Doslej je bilo najugodnejše leto 1965, ko so prodali 84,0 milij. ton gotovih proizvodov. V letošnjem letu kaže, da bodo prodali blizu 86,0 milij. ton, kar je za 9,1 milij. ton več kot pretečeno leto. Pri vsem tem pa še računajo na 13 milij. ton uvoza.

U. S. Steel's Homestead Works, so zgradili 310 tonsko napravo za vakumsko odplinjavanje martinskega jekla. V napravi vrše tudi dezoksidacijo.

Na začetku leta 1965 je bilo na svetu okoli 218 hladnih valjarn s »Sendzimir« ogradnj. Od tega števila jih je bilo 114 v Združenih državah Amerike in v Kanadi. Ostalih 104 je bilo drugod po svetu. Večina teh ogradnj je postavljena po drugi svetovni vojni. Tako je bilo pred l. 1950 v Ameriki samo okoli 20 »Sendzimir« ogradnj, ostala so postavili pozneje.

Prvo ogradje takega tipa je pričelo z delom l. 1932 pri firmi Smits v Düsseldorfu — Nemčija. Drugo tako ogradje pa v Huta Pokoj v Nowy Bytom na Poljskem. Tu je bil zaposlen tudi Sendzimir, ki je po rodu Poljak. Tudi v Jugoslaviji imamo eno Sendzimir ogradje in sicer v železarni »Boris Kidrič« v Nikšiću.

Milan Marolt, dipl. inž.

Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

27

Da se je Vreg zopet tega zavedel, je bilo potrebno, da ga je Tine s svojo zagrenenostjo ondan pred tovarno spomnil na njegovo dolžnost, na katero je v teh letih po Kosirnikovi smrti skoro popolnoma pozabil, deloma zaradi sovraštva Kosirnikove do njega in drugih Kosirnikovih prijateljev in sodrugov, deloma zaradi preganjanja s strani žandarmerije, ki ga je nenehoma nadlegovala s preiskavami in ga vsakokrat, kadar so se v mestu pojavili komunistični letaki, zasiljevala in pripirala, čeprav niso nikoli pri njem ničesar našli ali mu mogli dokazati. V takih prilikah je moral še bolj paziti na svoje tajno delovanje, kar se mu je v veliki meri tudi posrečilo: kljub temu, da ga oblast vodi v seznamu »tipov, osumljenih komunistične dejavnosti«, ne žandarji, ne obmejni policijski komisar, ne nihče drug ne sluti, da je voditelj krajevne prepovedane komunistične stranke, za kar se ima zahvaliti ne samo svoji previdnosti in čuječnosti, marveč tudi trdnosti sodrugov, ki so jih lani prijeli in ki jih drže še sedaj v policijski Glavnjači v Beogradu.

Zaposlen z vsem tem je morda še mnogo bolj kakor zaradi sovraštva Kosirnikove vse do zadnjega srečanja s Tineto in pogovora pred tovarno na Kosirnikovo pozabil.

In to ga pekli. Pekli toliko bolj, ker med sodrugi ni skrivnost, s kakšnimi težavami in s kakšnim nepopisnim naporom in garaštvom se je Kosirnikova v teh letih otepal z bedo in se s sinom prebijala skozi življenje. Nihče ji ni pomagal. Sama se je morala ubijati z delom, da je lahko dala sina v uk, pa bi ji lahko kljub lastnim težavam in pomanjkanju, marsikdaj pomagali.

SIVO MESTO

To so ugotovili na zadnjem sestanku in sklenili, da bodo svojo napako, kakor so rekli, popravili.

Ta sklep nekdanjih Martinovih sodrugov in prijateljev bi moral sporočiti Tinetu, a molči, ker ne ve, kako bi mu to povedal, in ker se boji, da bo fant mislil, da ga z Rdečo pomočjo hoče »kupiti« za delovanje v tajni mladinski komunistični organizaciji.

Ne, o tem mu ne bo rekel ničesar, čeprav bi Tineta rad pridobil tudi za to in tako izpolnil obljubo, ki jo je dal njegovemu očetu. Treba bo počakati na drugo priložnost.

Vse to, kar je Vreg te dni premišljeval, je zgneto v dolgi trenutek molka, ki se Vregu in Tinetu zdi neskončno dolg in oba razmišljata, kako bi ta, vedno neprijetnejši molk razbila in našla drug za drugega nekaj besed.

O, niti besede ne bo zmoget. Samo h kašlju ga sili, k suhemu, jetičnemu kašlju.

»Vidiš, zasopel sem. Kašelj me napada. A... kdor... dolgo ka... kašlja, dolgo živi,« se odkaljuje Vreg. »Vidiš prišel sem. Očetovi prijatelji so zvedeli, da si bolan, pa so zbrali nekaj denarja in nekaj živil zate in za mamco,« dvigne Vreg med govorenjem zavoj. »Pravzaprav bi se morali na to že davno spomniti. Samo mami ne povej, da sem prinesel jaz. Reci, da ji pošilja Anda. Z njeno materjo sta bili včasih prijateljici.«

»A zakaj Anda? Odkod poznate Anda?«

Vrega obide zadrega.

»No, da... poznam jo. Že njeno mamco sem poznal. No, in... in ji bom že nekako povedal, da se ne bo začudila, če se ji bo mati zahvalila. To naj te ne skrbi. Tu je košara. In tu sto dinarjev. Za prvo silo... Drugič bomo zbrali še kaj,« je Vregu nerodno, ker ga Tineteve oči prebadajo. »No, le vzemi denar.«

»Ne,« odkima Tine. »Tega ne morem vzeti. To je prevelik denar. Tudi za Anda prevelik denar, čeprav dela v trgovini.«

»Ne, to je tvoj in mamin denar! Že večkrat bi vama ga morali dati! Tudi za očeta smo ga včasih zbiral. In tudi jaz sem ga dobival. Zdaj ga ne bom več potreboval. Tržnik me je zaposlil.«

Tine to že ve. Zato se ne čudi. Toda denarja vseeno noče.

»Ne brani se ga! Odslej ga bosta z mamco vsak mesec prejela, dokler ne boš našel zaposlitve. To je naša dolžnost do družine pokojnega prijatelja in sodruga.«

»Potem je to Rdeča pomoč?«

Vreg molči.

»Torej je?!« ga Tine še prodorneje pogleda.

»In če je? Je denar zato kaj manj vreden?«

»Ne,« pravi Tine. »Toda ta denar so si drugi pritrkali od ust!«

»Ko bi ga ne dali iz srca, bi ti ga ne mogel izročiti!«

»Vem,« pravi Tine s spremenjenim glasom. »Hvaležen sem vam, Vreg. Vam in prijateljem! A kaj bo rekla mama? Sami veste...«

»Kaj bo rekla Ana?« ponovi Vreg. »Ne vem. Sovraži nas. A če sem pravičen, nas deloma lahko. Prehitro smo pozabili na tvojega očeta.«

»Vi niste, pa tudi jaz nisem...«

»Vem, nisi,« pravi Vreg in se šele sedaj zave, da je Tine zadnjič pred tovarno o svojem očetu govoril skoro prezirljivo. Zato tudi sedaj pričakuje, da bo slišal nove ostre besede na Kosirnikov račun. Toda ne. Tine se je hotel samo opravičiti.

»Vi ste poznali očeta bolj kakor jaz. Pripovedujte mi o njem,« zaprosi Tine.

In Vreg pripoveduje...

3

OČE? Kako malo ve Tine o očetu, se zave šele ob Vregovi pripovedi.

»Tvoj oče je veliko bral...«

To Tine ve sam. Oče je imel svojčas v črnem lesenem vojaškem kovčku polno knjig, dokler mu jih niso več kot polovico odnesli žandarji, druge, ki so mu jih pustili, pa je mama kmalu po očetovi smrti prodala.

In ne samo bral, znal je tudi misliti. Nekatere njegove misli so se tako živo zarezele vame, da bodo v meni do smrti žive, kakor da sem jih pravkar slišal in ne že pred davnimi leti,« pripoveduje Tinetu Vreg. »Drugi smo na primer imenovali krivico z navadnim imenom, on pa nam jo je pred očel s podobo, tako da smo lahko doumeli njeno bistvo, zaradi katerega je človeštvo kljub svojemu tisočletnemu hrepenenju po pravici tisočletja trpelo in še trpi. Človek je v svojem trpljenju, ki mu ga povzroča krivica, vse preveč osamljen in navadno se ne zna drugače otepati z njo kakor z jadikovanjem, ker se čuti v nesreči prav tako samega, kakor je, recimo, sam tudi v sreči, le da se svoje osamljenosti v sreči ne zaveda. V sreči navadno ljudje ne čutijo potrebe po drugih. Šele trpljenje ljudem odpira oči, kako neboljeni in nesrečni smo in kako osamljeni ter proti nesreči nemočni. Tako čuti sleherni, kadar ga krivica udari z nesrečo. Toži. Jadikuje. Trpi, ker misli samo nase, na svoje trpljenje in bedo. Ne pomisli pa, da jadikovanje samo ne bo ne njemu ne človeštvu zacelilo ran, ki mu jih je vsekala krivica, ta nikoli mirujoča in strupena, človeštvu in človeku sovražna kača, ali kakor jo je imenoval tvoj oče: ta tisočglavi zmaj, potuhnjen, zahrbtn in trdoživ, ki ga človek ne bo nikoli uničil, če ga ne bo zabodel naravnost v njegovo pohlepno, požrešno in sebično srce. Sekati glave tej pošasti je nesmisel. Za vsako odsekano glavo mu bosta zrasli dve in tisočglava pošast ne bo nikoli obglavljena, marveč bo še večja, še strahotnejša, če je ne bomo s kopjem zadeli naravnost v srce.«

Tine se spominja, da mu je o tem, tisočglavem zčaju pripovedoval že oče sam, le da takrat njegove »pravljice« ni razumel.

»Tisočglavi zmaj je oblast in ves vrhnji sloj, ki živi od izrabljanja delavčevega dela in dela drugih tvornih ljudi,« pripoveduje Vreg. In tvornih ljudi — delavcev, kmetov, ustvarjalnih izobražencev (»Da, tudi ti so izrabljani, čeprav to čutijo manj kakor delavci,« pravi Vreg) je mnogo več, toliko, da bi združeni lahko uničili »tisočglavega zmaja«, kadar bi jih povezal vzajemni boj proti tej pošasti, stari, kakor je stara znana človeška zgodovina, ta zapis krivičnih dejanj najbolj sebičnih človeških nravi.

Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUCI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

Julki in Antonu Boštele ob njuni zlati poroki naše iskrene čestitke

Zlata poroka na Javorniku

Pravita, da sta si zvestobo obljubila že pred petdesetimi leti in da zato ne bosta šla pred oltar ali v poročno sobo občinske skupščine. Morda se bosta med tem časom, ko to poročam, še premislila. Naj bo z obredom ali brez obreda, prav je, da se jih spomnimo in jim čestitamo k lepemu jubileju.

Anton Boštele in Urška sta se zaročila poleti 1918. To je bilo zadnje leto prve svetovne vojne. Anton je bil na fronti v Tirolah, kjer se je po sili razmer tolkel z Italijani kot mnogo drugih slovenskih fantov. Zaprošil je za dopust, prišel domov in skočil v zakonski jarem.

Urška je bila nezakonska hčerka in zato v tistih časih brez slehernih pravic. Kot osemletna deklica je prišla iz Bohinja k Bošteletu za pestunjo. Takrat ni slutila, da si bo v tej hiši izbrala moža, še manj pa, da pestuje svoje bodoče svake in svakinje.

Leta 1910 je domači Anton odšel k vojakom. Urška mu je pripela na rever suknjiča

šopek rdečih rož. Njemu je bilo 19 in njej 14 let.

Štiri leta se je Anton bojeval na ruski in italijanski fronti. Večkrat ga je obšlo tudi domotožje. Ko pa je prišel na dopust, je opazil, da pestunja Urška ni več otrok. Sledila so pisma, izredni dopust in poroka.

Od tega dne je minilo že 50 let. V zakonu sta imela pet otrok, od tega so štirje živi. Starejši hčerko Mileno so leta 1945 ubile angleške bombe na Jesenicah.

Anton je 34 let delal v železarni. Zdaj je že več let v pokoju. Z ženo bivata v hiši poleg bencinske črpalke na Javorniku. In srečno živita vseh 50 let.

»Nikdar se glasno nisva skregala in nikdar se nisva zmerjala. Morda je bila med nama včasih kakšna ura molka. Molka, ki naju je še tesneje združila,« je njuna izpoved.

Antonu in Urški Boštele ob zlatem jubileju kličemo: »Še na mnoga leta!«

J. V.

Spominska kapelica padlemu prostovoljcu za severno mejo

Onkraj Hermanovega mostu Podmežakljo, ob začetku ulice Matije Verdnika, stoji že skoraj 50 let spominska kapelica padlemu prostovoljcu za severno mejo 1918/19 pok. Jankotu Vilmanu z Jesenic. Padel je na Podroščici na Koroškem v bližini karavanškega predora dne 10. januarja 1919. Kapelico je dal postaviti oče padlega poročnika Vilmana.

Le malo je Jeseničanov in celo onih, ki dnevno hodijo tam mimo, da bi vedeli, da je ta spominska kapelica postavljena enemu od približno 400 prostovoljcev, kateri so padli v tistih razburkanih časih po prvi svetovni vojni za našo severno mejo.

Letos v jeseni, ko bomo slavili 50-letnico bojev za se-

verno mejo, je prav, če se spomnimo padlega domačina. Po podatkih oddelka za notranje zadeve pri občinski skupščini na Jesenicah, so pri Podroščici padli poleg Vilmana, dva dni kasneje, to je 12. januarja, še: Ivan Zelj, Dragoljub Savič, Savo Stanovevič in Dimitrij Petrovič. Zelo verjetno je bil Zelj iz naših krajev, ostali trije pa Srbi, bivši vojni ujetniki, ki so se vračali iz vojnega ujetništva v Avstriji in se vključili v sestav prostovoljnih grup. Po nekaterih podatkih sta padla v bližini tega kraja tudi neki Šmid z Dovjega in Pavel Stroj, ne ve se pa, od kje je bil doma.

Nujno bi bilo, da še živeči prostovoljci bolj osvetlijo takratne dogodke, posebno na

sektorju od Tržiča do Petelinjka pri Ratečah, ker je bilo do sedaj o tem le malo napisanega, sodelovalo pa je na tem sektorju na obeh straneh Karavank največ Jeseničanov in borcev z gornjesavske doline. Marsikdo se bo spomnil preplaha na Jesenicah takrat, ko so se morali zaradi premoči sovražnika umakniti skozi karavanški predor vsi naši prostovoljci in je bila nevarnost, da se pojavijo Avstrijci na Jesenicah.

Gotovo so med prostovoljci še nekateri, ki imajo razne dokumente, odpustnice, fotografije in tudi odlikovanja. Zakaj ne bi vse to odstopili Tehniškemu muzeju Železarnice, ki ima že zbranega precej tega gradiva.

Srečko Šorli

Kritična presoja dosedanjega dela

janju sprejetih sklepov. Pri vsem obširnem in tudi plodnem delu pa ni razveseljiva ugotovitev, da ni bilo zadovoljivih stikov in izmenjave mnenj z mladinsko organizacijo. Zato je bilo ob tem poudarjeno, da bo v zvezi s tem potrebna posebna akcija.

Na seji so sprejeli tudi program dela za naslednje tri mesece. V tem času bodo začeli s pripravami za volitve v predstavniške organe, ki bodo aprila prihodnje leto. V tem času bosta predsednik in sekretar obiskala vse krajevne odbore, kjer bodo posveti s predstavniki SZDL in krajevnih skupnosti. Pomagali bodo uresničevati program dela komaj ustanovljenega iniciativnega odbora za urejevanje otroškega varstva. Pripravili bodo sestanke s poslanci in sodelovali pri izdelavi programa Radia Jesenice. Na koncu so še sprejeli sklep, da bodo krajevne odbore zaprosili, naj izvolijo druge člane namesto tistih, ki se sej predsedstva ne bi redno udeleževali.

Za hitrejšo reševanje nezaupenosti je član, eden od aktivnih udeležencev NOV predlagal, naj bi se borcev do leta 1944 dala možnost, da bi lahko odšli po lastnem preudarku s 30. leti delovne dobe v pokoj. Na izpraznjenih delovnih mestih bi se za-

poslili mladi z ustreznimi praksami, na mesta le-teh pa pripravili, ki so dokončali ustrezne šole. Predlog bi bilo potrebno resno razmisliti, saj so bili borci prikrajšani za marsikaj v njihovem življenju. In ker bi se na ta način lahko mladi takoj zaposlili, bi pri njih odpadla mrzlica, ki vodi v nezadovoljstvo.

B.

Misli

Ljudje se najpogosteje trudovratno upirajo najbolj splošnim mnenjem ne zato, ker bi ne imeli bistrega duha, marveč iz napahe; prve prostore so pač našli zasedene, zadnjih pa nikakor ne marajo.

V nesrečah svojih prijateljev se zlahka potolažimo, če nam nudijo priložnost, da pri tem povzdignemo svoje sočutje.

Nihče ne zasluži pohvale za dobroto, če nima moči, da bi bil hudoben; vsaka druga dobrota je najpogosteje le lenobnost ali neobglednost volje.

Skoraj vsakdo rad in toplo poplača dobre usluge; marsikdo je hvaležen tudi za večje; vendar skoraj ni človeka, ki bi ne bil nehvaležen za velike. La Rochefoucauld

Težave s financiranjem letalske šole v Lescah

V Lescah so se zbrali najboljši jugoslovanski padalci, ki bodo prihodnji mesec v Avstriji sodelovali na svetovnem prvenstvu v padalstvu. Te dni pa se je začel tudi tečaj za padalstvo, v katerem je 70 mladincev iz vseh krajev Slovenije. Med tečajniki je tudi mladinka Alenka Smoljkovič iz Kranja, ki se pripravlja za nastop na mladinskem državnem prvenstvu, ki bo letos avgusta v Ohridu.

V zadnjih petih letih je bilo v Lescah izšolanih 27 mladincev za motorne pilote, 43 za jadralne pilote, dovoljenje padalca pa je dobilo 115 mladincev. Največ pilotov in padalcev je iz kranjske občine, sledijo Radovljica, Jesenice in Tržič. Ta dejavnost se od drugih razlikuje po tem, da temelji šolanje in celotna dejavnost na predpisih, določenih z zakonom.

Med šolanjem oz. usposabljanjem voznika motornih vozil in usposabljanjem padalca ali pilota jadralnih oz. motornih letal je bistvena

razlika. Ta razlika pa se kaže v mnogo večjih finančnih izdatkih za usposabljanje padalcev in pilotov. Zakon namreč določa, da mora pilot ali padalec vsako leto obnoviti pilotsko ali padalsko dovoljenje. Za obnovo dovoljenja mora izpolniti določene pogoje. Pilot jadralnega ali motornega letala mora imeti najmanj pet ur letenja, padalec pa 10 skokov. Torej samo obnova dovoljenja zahteva letno določena finančna sredstva.

Pri idealnih pogojih znašajo stroški šolanja pilota (amaterja) motornega letala

18.000 N din, za pilota jadralnega letala 5.400 N din in za pridobitev dovoljenja za padalca 4.200 N din. Stroške poveča še obvezno zavarovanje.

Za pridobitev naziva športnega pilota potrebuje učenec najmanj 60 ur letenja z motornim letalom. Učenec za pilota jadralnega letala potrebuje 50 do 70 poletov z učiteljem, nato pa najmanj 30 samostojnih poletov, da pridobi naziv jadralnega pilota.

Letalsko šolo v Lescah je pred leti v celoti financiral okraj. Po ukinitvi okrajev so to obveznost prevzela občinske skupščine Gorenjske, Lani je prispevala samo kranjska občina, druge pa ne. Zato so Kranjčani dali pogoj, da bodo sofinancirali letalsko šolo samo v primeru, če bodo to storile tudi druge občine.

J. V.

V Lescah so te dni zbrani padalci iz vse Slovenije.

Promet — družbeni problem

Komisija za varnost in vzgojo v prometu pri oddelku za notranje zadeve Skupščine občine Jesenice je pripravila obširno poročilo o prometni problematiki v občini. Člani komisije so razpravljali o tej problematiki in na koncu potrdili nekatere zaključke, ki pa so žal lahko le priporočila.

Promet na naših cestah in pa število prometnih nesreč je vedno večje, kar pomeni, da je problem prometne varnosti vedno bolj zaskrbljujoče družbeno vprašanje. Vzponedno z razvojem gospodarstva, z vključevanjem v mednarodno delitev dela, z razvojem turizma, z rastjo življenjskega standarda postaja tudi cestni motorni promet vsak dan značilnejši del našega družbenega dogajanja. Za utemeljitev teh skopih dejstev naj bo nekaj statističnih podatkov: leta 1966 je bilo v občini registriranih 1.813 motornih vozil, to število pa se je v začetku letošnjega leta dvignilo na 2.333. V naši občini pride eno motorno vozilo na 11,7 prebivalca. To razmerje je v drugih gorenjskih občinah dosti bolj ugodno, saj pride v radovljški občini eno motorno vozilo na sedem prebivalcev, medtem ko je republiško povprečje 9,6. Enako kot se je povečalo število motornih vozil, se je povečalo tudi število voznikov. V zadnjih petih letih se je število teh, sem moramo prišteti tudi mopediste, povečalo na 4.547 ali za 74,1 % (vsak 6. prebivalec naše občine).

V tej zvezi je zanimiv tudi

Člani DPM Podmežaklja po partizanskih poteh Mežaklje

Krajevni odbor DPM Podmežaklja je za proslavo dneva borca 4. julija organiziral z mladino pohod na Mežakljo z namenom, da se mladina pokloni spomenu padlih borcev, ki so padli v bojih z Nemci na Mežaklji za našo svobodo. Tako so obiskali kraj, na katerem je padel partizan Slavko Oman in okrasili s cvetjem spominsko ploščo. Nato so si pod pečinami Mežaklje ogledali partizansko bolnico. Tov. Ciril Petač je mladini pripovedoval o bojih in borbah na Mežaklji in kako dobro je bila skrita ta bolnica. Vsa leta okupacije jo Nemci niso odkrili, kljub temu da so nešteto krat prehajali vso Mežakljo. Popoldan se je skupina z mladino in predsednikom DPM tov. Avblom in še nekaterimi starejšimi člani pridružila proslavi tega praznika na Ravnah.

Lepo vreme je omogočilo, da je pohod uspel. Hodili smo po partizanskih poteh obsežne Mežaklje, na kateri je mnogo Jeseničanov, pa tudi drugih borcev v borbah z okupatorjem izgubilo svoja mlada življenja. S trpko bolečino in hvaležnostjo v srcih smo se spominjali teh težkih dni.

R.

podatek, da je v lanskem letu opravljalo vozniški izpit 2.188 kandidatov, od katerih pa je izpit uspešno opravilo le 810 kandidatov ali 37 %. Slabo znanje največkrat pokažejo mopedisti, pa tudi ostali kandidati za voznike motornih vozil. Pripravljenost kandidatov je precej odvisna tudi od instruktorjev. Praksa je pokazala, da vsak voznik, ki ima tri leta vozniško dovoljenje, kar je edini pogoj za možnost poučevanja kandidata, ni s tem že dober učitelj. Zato bi bila umestna sprememba zakona v tem, da bi uvedli posebne izpite za voznike — instruktorje.

Stanje cest v naši občini je zelo slabo, saj imamo največ cest IV. reda, pa tudi cesta I. reda ne ustreza več sodobnemu prometu. Gostota prometa povečujejo tudi tuja motorna vozila, saj je v lanskem letu na mejnih prehodih v Ratečah in na Korenskem sedlu vstopilo ali izstopilo kar 863.988 motornih vozil. Gostota prometa je primerno tudi število nesreč. V lanskem letu se je zgodilo na naših cestah 294 prometnih nesreč, od tega štiri s smrtnim izidom in 97 s poškodbami.

Na cesti I. reda od Hrušice do Kranjske gore se je pripetilo 69 prometnih nesreč, na cestah IV. reda in mestnih ulicah 42; v naseljenih krajih je bilo 160 prometnih nesreč, od tega največ na odseku glavne ceste na Jesenicah, od doma TVD Partizan do bolnice. Vzroki so predvsem neprevidno prečkanje, izsiljevanje prednosti in neprevidnost voznikov. Pravzaprav moramo vzroke prometnih nesreč ločiti na objektivne in subjektivne. Med objektivne vzroke moramo šteti stanje cestnega omrežja in cestnih označb ter gostota prometa na drugi strani. Ceste v naši občini so, čeprav asfaltirane, neprimerne za hiter promet, ker so ozke s številnimi zavoji in ozkimi grli. Označbe na cesti in ob cesti so pomanjkljive in neurejene, čemer ne posvečajo dovolj pozornosti niti podjetje za ceste niti komunalno podjetje. Cesta I. reda od Žirovnice do Rateč je brez kolesarskih steza in obvoznih poti za voznike vpreg, cesta je tudi polna neprimernih križišč, kar vse predstavlja stalno nevarnost. Najbolj kritični del ceste v mestu je del ceste Maršala Tita od železniške postaje do stolpnice na Plavžu in to zaradi številnih neprimerno urejenih stranskih priključkov, zaradi velikega števila pešcev, avtobusnih postajališč, trgovin in poslovnih prostorov, zaradi parkirnih prostorov, obračanja vozil na cesti in neupoštevanja prometnih znakov. Črna točka na tem delu ceste pa je križišče pri Čufarju, nevaren pa je tudi del ceste

mimo Železarne (Cesta železarjev).

V lanskem letu je bilo zaradi prekrškov predlaganih v postopek kar 739 udeležencev v prometu, 97-tim pa so iz varstvenih ukrepov odvzeli vozniško dovoljenje. 151 oseb je bilo kaznovanih zaradi vožnje pod vplivom alkohola, 162 oseb zaradi povzročitve prometne nesreče in 198 oseb zaradi vožnje brez vozniškega dovoljenja. Poleg tega so delavci Milice mandatno kaznovali 852 oseb, 4.430 kršiteljev cestno prometnih predpisov pa so opozorili.

Glede na potrebe in zahteve sodobnega prometa bo treba ceste v naši občini predvsem razbremeniti in urediti tako, da bo promet čim bolj varen. Med te ukrepe sodi predvsem urejanje pločnikov v naseljenih krajih, ureditev in vzdrževanje kolesarskih steza ob cestah in ureditev obvoznih poti za preusmerjanje prometa z vprežnimi vozili, ureditev avtobusnih postajališč, redno vzdrževanje označb na cestiščih in cestno prometnih znakov, prepovedi na glavni cesti nakladanje in razkladanje raznega blaga, v zimskem času pa predvsem redno odstranjevanje snega s pločnikov in cest ter posipavanje poledice.

Komisija je predlagala tudi nekatere druge nujne ukrepe, s katerimi bi pripomogli k varnejšemu prometu na naših cestah. Pri vsem tem pa moramo prav na koncu žal še ugotoviti, da vsi navedeni ukrepi niso odvisni vedno le od denarja, temveč tudi od neodgovornega odnosa posameznikov.

TL

Lastniki voznških dovoljenj pozor!

Poglejte, kdaj vam poteče veljavnost vašega voznškega dovoljenja. V enem letu po preteku veljavnosti morate pri oddelku za notranje zadeve Skupščine občine Jesenice zahtevati, da vam ga podaljšajo.

Nove mrliške vežice na Blejski Dobravi

»Občinska skupščina je že v preteklem letu in v letošnjem letu izločala sredstva iz komunalnega sklada namensko za gradnjo sodobnih mrliških vežic ob pokopališču na Blejski Dobravi. Kovinar Jesenice je dobavil projekte in jih predložil občinski skupščini v obravnavo in potrditev. V primeru, da bodo načrti sprejeti bo pričetek gradnje že v avgustu t. l. in predvidoma gotova do 1. novembra t. l.

Objavljena fotografija prikazuje maketo novih mrliških vežic. Kakor je razvidno so mrliške vežice postavljene izven pokopališča na platoju pri vhodu na pokopališče. Lega je primerna, ker je izven prometnih poti in dostop z avtomobili ni dovoljen, ker so parkirni prostori na spodnjem platoju pred pokopališčem. Florisna zasnova predstavlja ograjen polkrožni

prostor iz katerega je vhod v štiri mrliške vežice. Vsaka vežica ima pokrit predprostor in glavni prostor, kjer je na sredini dvignjen podstavek za krsto.

Del celotnega objekta je podkleten in namenjen za sanitarije, prostor za orodje in obdukcijo.

Konstrukcija objekta je iz armiranega betona. Vse zidne površine ostanejo v naravnem betonu. Tlak v avli je iz granitnih kock položenih v obliki spiral. Tlak v vežicah in predprostoru je iz marmorja. Vsi mizarski izdelki so iz hrastovega in mesecnovskega lesa.

Neposredna zunanja ureditev obsega hortikulturno ureditev prostora in peščen dostop od mrliških vežic do pokopališča.

Po 10. juliju bo v prostoru občinske skupščine razstavljena maketa in načrti.

Stanovanjsko podjetje

Pravica na Tomšičevi cesti

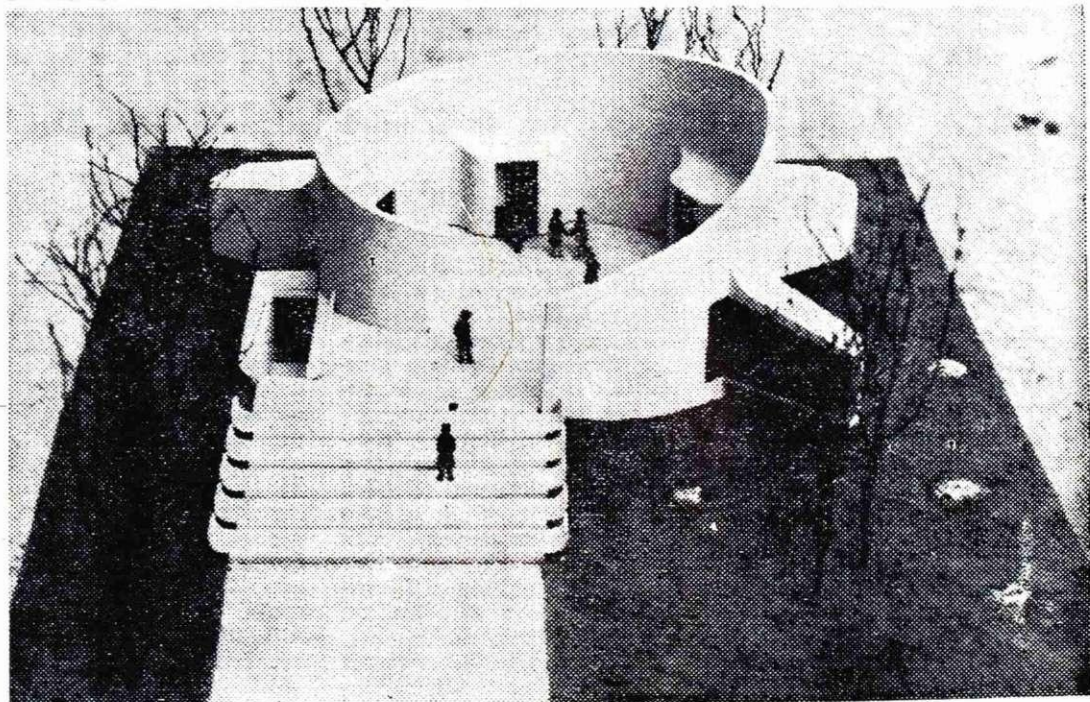
O sporu oškodovancev iz Tomšičeve ceste in investitorjem SOB Jesenice je dne 10. 5. 1968 razpravljalo Vrhovno sodišče SRS v Ljubljani.

Investitor je s prikazovanjem 180.000 N din prihranka (?) ravno cesto spremenil v nepregledno krivino, ki se nevarno približa več objektom. Poleg nacionalizirane zemljišča pa zasega tudi pravno zaščiteno zemljišče pri hišah. Trije lastniki smo sprožili pravni spor. Vrhovno sodišče SRS je pod št. VI 128/68-6 tožbo odločilo v našo korist s tem, da se vse nepravilne postopke občine proti nam odpravi. Zato je v pravnem postopku navedena tudi ustave gradnje na tem odseku, do pravne ureditve zadeve. To je bil edini moj zahtevek po zakonu zaščitnem življenjskem prostoru, ki pa je bil za investitorja nesprejemljiv in je le-ta med sodnim postopkom podpisal dokončno izgradnjo.

Predsednik krajevne skupnosti Sava bi po zakonu moral pravočasno o vseh stvareh razpravljati z volivci. Stanek je sklical šele med gradnjo. Prve točke dnevnega reda izgradnja Tomšičeve ceste, pa kljub protestom volivcev ni hotel obravnavati. Njegov odgovor, da to ni naša stvar, ko gradi občina oz. izključevanje volivcev pri soodločanju ni pravični postopek. Mnenje volivcev bi zakonito moral predložiti pri odločanju spremembe trase, odvzemu enega pločnika itd.

S sodobno cesto se strinjamo vsi prizadeti oz. najbližji, ki obenem opozarjamo investitorja na izpolnjevanje uradnih zapisnikov in na večjo resnost. Na gradbišču pogrešamo tudi tablo graditelja in odgovornih oseb.

Podpisani: Jože Bertonec, Ivanka Iskra, Mirko Pirš, Anica Rabič, Rudolf Novak, Matija Čuk, Vinko Kozjek, Pavel Mravlje.

Maketa novih mrliških vežic na Blejski Dobravi

Seks in samostojna deklica

V sezoni 1967/68 25 500 gledalcev

Namen sestavka je, da si ogledamo minulo sezono jeseniškega amaterskega gledališča Tone Čufar skozi statistična merila. Vendarle pa ne smemo mimo nestatiščne, toda zanimive ugotovitve, da je bil repertoar amaterskega gledališča na Jesenicah v minuli sezoni razpet v skoraj absurdne repertoarne skrajnosti kot so na eni strani veličastni Shakespeareov Hamlet in na drugi cenena operetna Pri bellem konjičku, na eni strani grozljivo opominjajoča Kastelka in na drugi burkaško plehka Vdova Rošinka ter na eni strani družbeno kritična in angažirana Punčka in na drugi vsakdanja in medla Mary-Mary. Vsi pridevniki k posameznim dramskim delom niso objektivno in celovito vrednotenje teh del, temveč samo sredstvo za poučarek absurdnosti razpona letošnjega gledališkega repertoarja od res vrednih dramskih del, do najbolj cenenih koncesij prav gotovo publiki, kot je to na primer dokazala opereta.

Ob sorazmerno velikih dohodkih, toda tudi primerno visokih izdatkih pri opereti, zaenkrat ne bi zastavljal problema nevarnosti, kdaj lahko resno gledališče zdrkne na nivo nezahtevnega zabavišča. Veliko bolj spodbudna je ugotovitev, da so od sedmih premier, kajti k omenjenim šestim premieram moramo prišteti še pravljico Mogočni prstan, kar štiri dela domačih slovenskih avtorjev. To tradicijo uprizorjanja slovenskih

del naše amatersko gledališče vztrajno in dokaj dosledno ohranja in prav je tako. In celo gostovanja poklicnih gledališč so v minuli sezoni to tradicijo dopolnila, saj smo ob štirih dramskih gostovanjih videli kar troje domačih, oziroma dvoje slovenskih del. Mestno gledališče ljubljansko se je predstavilo s Kranjskimi komedijanti in ljubljanska Drama s Kongresom, gledali pa smo še srbsko komedijo Bog je umrl zaman v izvedbi MG ljubljanskega in tržaško gledališče, ki je uprizorilo Pirandellovo komedijo Saj ni res.

K celotni podobi gledaliških gostovanj moramo prišteti še gostovanje ljubljanskega opernega baleta in osem predstav XI. srečanja dramskih skupin Slovenije, ki pa nam je kot repertoarno novost in zanimivost prinesel samo gledališki omnibus treh starih slovenskih enodejank in Tennesseejevo Stekleno menažerijo, vsa ostala dela pa je občinstvo poznalo že iz naših uprizoritev. Vsekakor pestra in bogata gledališka žetev v minuli sezoni na Jesenicah!

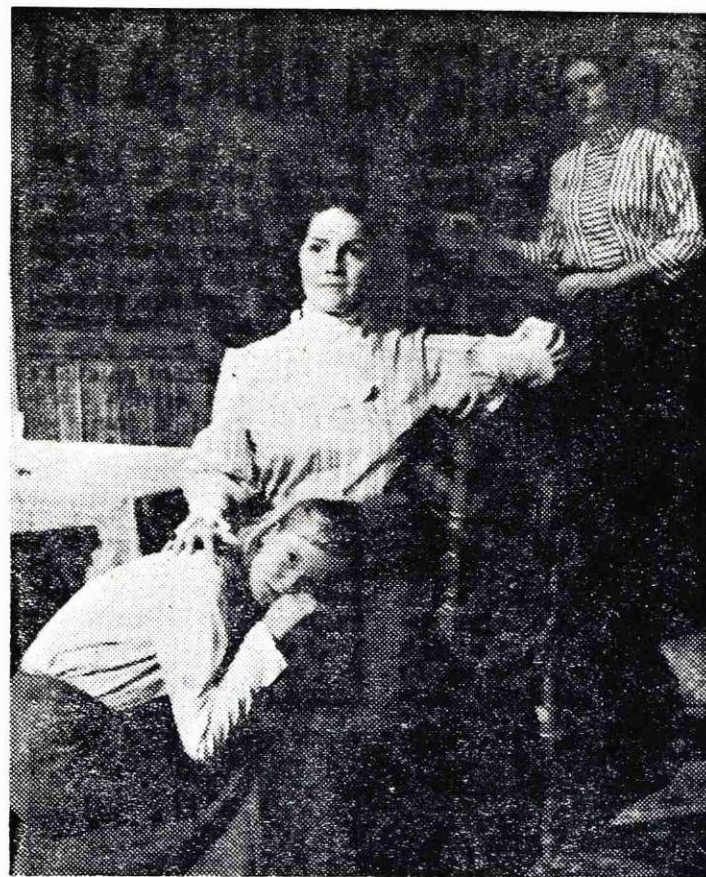
Poklicne gledališke hiše so imele na Jesenicah osem predstav, ki si jih je ogledalo 2.573 gledalcev ali povprečno 347 na predstav. Osem predstav XI. srečanja dramskih skupin Slovenije si je ogledalo 1.282 gledalcev ali povprečno 160 na predstav. Vseh gostujočih skupin si je torej ogledalo 3.855 gledalcev

ali povprečno 241 gledalcev na 16 predstavah.

Gledališče Tone Čufar je uprizorilo sedem premier, ki so poleg ponovitev igre Prosti dan in Emil in detektiv iz prejšnje sezone, imele 88 predstav, od tega 73 predstav na Jesenicah in 15 na gostovanjih. Na Jesenicah si je predstave ogledalo 17.920 gledalcev ali povprečno 246 na predstav, na gostovanjih je bilo 3.714 gledalcev ali povprečno 248 na predstav, torej skupaj 21.684 gledalcev ali 247 na predstav.

Sezono prej je gledališče uprizorilo eno premiero in šest predstav več, zato je bilo tudi 1.800 gledalcev več, povprečje na predstav pa je bilo 249 gledalcev ali praktično prav toliko kot minulo sezono.

Če seštejemo vse te številke, je bilo v sezoni 1967/68 104 gledaliških predstav, ki se jih je skupaj ogledalo 25.539 gledalcev ali povprečno 245 gledalcev na predstav. To so številke, ki se ponavljajo že nekaj let in dokazujejo, da je gledališka umetnost na železarskih Jesenicah živa in nepogrešljiva! Pri tem pa ne smemo pozabiti, da Jesenice ne štejejo niti 17.000 prebivalcev in da le nekaj več prebivalcev kot je bilo vseh gledaliških obiskovalcev, šteje cela občina! In ne smemo tudi pozabiti, da so vsi zimski meseci, ko se najraje zatekamo zvečer na kulturne prireditve, najmanj naklonjeni občinstvu zaradi nikoli ogrete dvorane, zato

KASTELKA je bila ena najlepših uprizoritev v pretekli gledališki sezoni

predvsem občinstvo zasluži obetajočo in letos začeto preureditev gledališke stavbe, ki predvideva tudi ureditev centralne kurjave. Kajti če govorimo o našem gledališču, moramo pri tem govoriti predvsem o naši gledališki publiki, za katero upam trditi, da je le redki kraj, ki bi se mogel pohvaliti s tako zvesto in vztrajno publiko,

kot so Jesenice. Zato ni škoda nobenega truda ne samo gledaliških ustvarjalcev, temveč tudi družbe, ki gledališče finančno podpira, truda, ki prinaša zadovoljstvo in užitek številnim ljubiteljem gledališča na Jesenicah. Naj bo to priznanje iskrena zahvala gledališča publiko ob koncu sezone in spodbuden obet za novo sezono.

-nj-

Ob zaključku gledališke sezone

(nadalj in konec)

Leta 1950, ko se je gledališče preimenovalo v Mestno gledališče, je osnovna skrb za dotiranje gledališča padla na proračun občine. Nikoli, vse do danes, še niso bili izdelani dokončni in jasni kriteriji, po katerih bi se oblikovala in razdeljevala denarna sredstva, ne samo za gledališče, temveč za vso kulturno dejavnost sploh. Zato se je praktično vsako leto višino denarja določalo na eni strani na osnovi zahtevke gledališča, na drugi strani pa, recimo, zmogljivosti proračuna, zmogljivosti, ki je bila iz zelo različnih razlogov znatno manjša od zahtevke gledališča. Ta zmogljivost proračuna je seveda tudi omejevala na eni strani obseg dela v gledališču, na drugi strani pa tudi vplivala na strukturo in odnose med poklicno in prostovoljno delujočimi v gledališču. Da je proračunski vir dotacije prešibak, dokazuje že dejstvo, da je leta 1954 gledališče prenehalo plačevati kakršnokoli amortizacijo na osnovna sredstva in posledice te resnice so danes vidne v do kraja neprimerni in dotrajani celotni opremi gledališča, da stavbe same

sploh ne omenjamo. Na kratko: neurejenost, neizdatnost in začasnost financiranja gledališča je do kraja zaostila in še zmerom zaostrije reforma v taki meri, da je danes ogrožen obstoj in nadaljnje delovanje gledališča. Razumljivo je, da za tako stanje ni odgovorna samo zmogljivost oziroma bolj nezmogljivost občinskega proračuna, temveč v nemajhni meri tudi zelo subjektivni činitelji izven gledališča in v njem samem. Činitelji izven gledališča bi bili v prvi vrsti vsi tisti, ki delujejo v kulturno-prosvetnih društvih in ugotavljajo nesorazmernost med sredstvi, ki jih dobi gledališče in sredstvi za društva, ki so v zadnjih letih silom razmer smešneje in sramotneje nizka. Nepoučenost o delu gledališča, ozka lokalistična zaverovanost in danes kulturi nenaklonjeno vzdušje sploh hitro in enostavno pripeljejo do sklepa, da gledališče dobiva preveč sredstev ali pa da ni potreben tolikšen obseg gledališkega dela. Za reševanje notranje krize v gledališču samem pa posamezni činitelji spet iščejo subjektivnih rešitev, ki segajo od predlogov za poklicno, če že ne poklicno

utrditev gledališča do predlogov za popolno »amaterizacijo«
gledališča. Kakor običajno, je v obeh primerih resnica nekje v sredini, resnica, ki jo na eni strani potrjuje 23-letna praksa delovanja gledališča, na drugi strani pa izkušnje, da je na kulturnem področju eksperimentiranje in iskanje nedognanih na posledice neozirajoče se vsiljevanje rešitev zelo enakovredno podiranju in razbijanju že obstoječega.

Ni namen tega sestavka, da bi odkrival kakršnekoli recepte za reševanje vrste vse bolj zaostrenih problemov na področju kulture sploh in gledališča še posebej, vendarle ves dosednji razvoj in trenutno stanje imperativno kliče po zadovoljivi rešitvi financiranja vse družbene nadstavbe, kamor šteje tudi gledališče. Do sedaj je bila praksa, da so taka ali drugačna sredstva za delo gledališča predstavljala v resnici samo prispevek družbe, s katerim je delovnim ljudem omogočena nizka in dostopna vstopnina za kulturne dobrine v obliki predstav. Toda naš osebni standard v poprečju na eni strani, na drugi strani pa naša kulturna

vzgoja in zavest še zdaleč nista na taki višini, da bi gledališče lahko živelo od ekonomske vstopnine. In resnici na ljubo bodi povedano, da vse doslej nikjer na svetu ni stalnega gledališča (resnega namreč), ki bi lahko delovalo brez mecenstva ali družbene pomoči. Dilema je zelo preprosta: ali hočemo in vemo, da moramo imeti tako in tako gledališče, ki toliko in toliko stane, ali pa se mu enostavno odrečemo!

Seveda pa bi se morali s tem odreči tudi drugi generalni ugotovitvi, ki je razvidna iz krivulje 23-letnega razvoja amaterskega gledališča na Jesenicah. Ta ugotovitev pa je: kljub nekaterim krizam in kljub vse prej kot pa zadovoljivim pogojem dela (v mislih imam predvsem dvorano) je obseg (in v tem obsegu je najbrže zajeta tudi vsa kvaliteta) dela tak, da amatersko gledališče na Jesenicah lahko imenujemo resnično ljudsko gledališče v najlepšem pomenu te besede. To trditev naj podprejo številke: 170 premier s 1.716 predstavami, ki si jih je ogledalo več kot 550.000 gledalcev in več kot 600 imen (in koliko sploh ni registriranih), ki so v 23 letih obstoja in delovanja sodelovali v gledališču, to je bilanca amaterskega gledališkega dela na Jese-

nicah po drugi svetovni vojni. Te številke ne dokazujejo samo velikega obsega dela, ki je bilo opravljeno z amatersko požrtvovalnostjo, samorastniškim ognjem in zavzetostjo, temveč dokazujejo tudi, kako globoko je v našem človeku zakoreninjena ljubezen do gledališke umetnosti, ljubezen, ki se ne razodeva samo v želji po gledališkem ustvarjanju, temveč tudi in predvsem v potrebi in zahtevi uživati in dojemati gledališko umetnost. Morda ta potreba in zahteva nista zmerom do kraja osveščeni in opredeljeni, zato ju je treba še toliko bolj gojiti in vzgajati.

Amatersko gledališče Tone Čufar na Jesenicah je skušalo svoje poslanstvo v danih pogojih čim bolj opravljati in rezultati tega poslanstva so danes vidni in vsega priznanja vredni. Kako bo gledališča to svoje poslanstvo opravljala tudi v bodoče, pa ja sicer odvisno od nas vseh, čeprav od njih več, od drugih manj. Toda ne glede na vso odvisnost je za vse veljavno geslo: **socializem brez kulture ni socializem!** In to geslo naj nam bo vodilo pri razreševanju problemov amaterske gledališke dejavnosti na Jesenicah in s tem v zvezi tudi vse kulture v naši občini.

Bojan Čebulj

Priznanja in odličja od vsepovsod

V Mojstrani in okoliških vaseh se dobro zavedajo, da moramo že pri pionirjih in mladih vzbuditi veselje do dela. Treba jim je vcepiti zanimanje za izvenšolsko tehnično izobraževanje. Prav zato dobiva šolska skupnost v Mojstrani moralno in materialno pomoč ter razumevanje pri krajevni organizaciji SZDL, ZZB NOV in pri domačem turističnem podjetju Triglav, kakor tudi pri podružnici podjetja LIP. Mojstrana je trenutno najmočnejše žarišče načrtnega strokovno tehničnega izobraževanja v naši občini. Kljub temu, da morajo mladi delati v mnogo težjih pogojih kot organizacije, klubi in društva na Jesenicah, Koro-

ški Beli in Žirovnici, mladi ljubitelji tehnike in znanosti iz Mojstrane kažejo pot vsem drugim in tako pokažejo, kje je njihovo najkoristnejše delo, ki je za zdravo rast ter napredek izrednega pomena. Mladi tehniki so prvi prebili led in stopili korak višje in bližje k splošnemu napredku ter osvajanju najvišje tehnike in znanosti. 2. junija so izvedli prvo medobčinsko tekmovanje brodarskih modelarjev, kjer smo lahko videli prek 80 odlično izdelanih čolnov in ladij. V ostri konkurenci so prav brodarski modelarji iz Mojstrane prekosili svoje vrstnike iz šole Tone Cufar in Koroške Bele. Prvi uspeh je mlade modelarje opogumil, da so se ude-

ležili republiškega tekmovanja na Šobčevem bajerju, ki je bilo 23. 6. V ostri konkurenci je Janez Pezdinik dosegel častno drugo mesto in si priboril srebrno medaljo v razredu II.

Od 22. do 23. junija je bila v Plevlju v Črni gori velika zvezna revija mladih tehnikov, ki je bila hkrati pregled zmogljivosti mladih ustvarjalcev, na kateri sta se uvrstila fotoamaterja Ivan Lah in Dorči Kofler skupaj z Andrejem Jalnom v ostri konkurenci na častna vidna mesta najboljših.

To pomeni za mlade ljubitelje tehnike iz Mojstrane nov delovni in ustvarjalni polet. K dosedanjim uspehom, priznanjem in odličjem pa čestitamo tudi mi.

Zuro

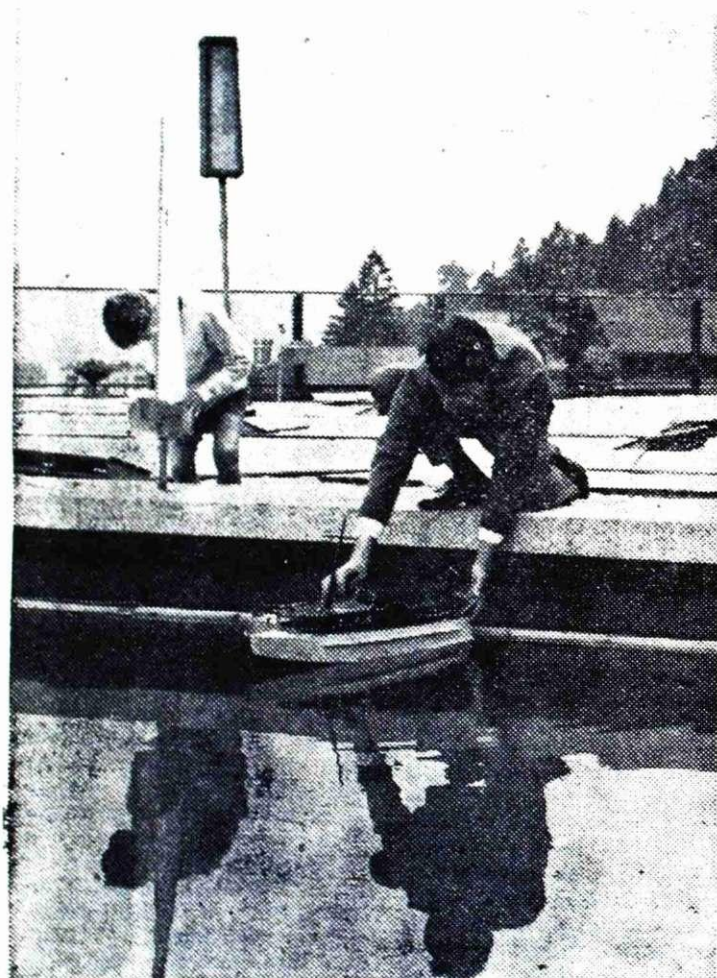
Martinariji povabljeni v Beljak

Člani pevskega zbora BDFö Villach in del Beljačanov, ki so se udeležili prvega srečanja jeseniških delavcev — pevcev 15. junija na Jesenicah, so želeli ponovnega srečanja z našimi martinariji. Ko so organizirali minulo soboto izlet na Bled, in v Bohinj, so se ob povratku ustavili na Jesenicah. V zgornjih prostorih Kazine so organizirali družabni večer, na katerega so povabili tudi martinarije — pevce. Na prijetnem ponovnem srečanju so govorili o nepozabnih vtisih iz prvega srečanja in na skupni pevski nastop ter izrazili željo, da bi koncert, ki je bil na Jesenicah 15. junija, ponovili 14. septembra, v počastitev praznika naprednega tiska v Beljaku.

Martinariji so povabilo z veseljem sprejeli in se bodo na drugo srečanje v Beljaku

še temeljiteje pripravili. Komisija za kulturno sodelovanje z zaimejstvom, ki je organiziralo prvo srečanje jeseniških in beljaških delavcev — pevcev, bo drugo srečanje v Beljaku podprla in skušala pritegniti k sodelovanju še pevski zbor iz Pontebbe v Italiji. Ze skoraj tradicionalna vez med jeseniškimi in italijanskimi pevci z Pontebbe bo tako močno dopolnila letos vzpostavljene stike med Jesenicami in Beljakom in omogočila redna srečanja jeseniških, avstrijskih in italijanskih pevcev na Jesenicah, v Beljaku in v Trbižu. Ta srečanja bodo velika spodbuda za delovanje pevskega zbora iz omenjenih krajev in razširjanje sodelovanja na kulturnem področju s sosednjo Avstrijo in Italijo.

U.

Brodarski modelarji iz Mojstrane, so najboljši v občini

Kulturne stike razširiti tudi na beljaško območje

V petek 5. t. m. je bila peta redna seja predsedstva sveta Zveze kulturno prosvetnih organizacij občine Jesenice, na kateri so govorili o izvajanju sklepov zadnje seje sveta in o delu med poletnimi meseci.

Zelo pozitivno so ocenili potek in izvedbo srečanja dramskih amaterskih skupin Slovenije in ponovno obnovili že sprejeti sklep, da naj bo to srečanje vsako tretje leto na Jesenicah. Uspešno je bila izvedena tudi občinska revija mladinskih šolskih pevskega zbora, ob kateri so menili, da se občutljivi krajši premor in da jo bo v bodoče treba redno izvajati vsako leto zaradi spodbujanja mladinske zborovske dejavnosti v občini.

Na seji so ugotovili, da se tudi sklep sveta o nadaljnji akciji za odkup Finžgarjeve rojstne hiše izvaja in so prostovoljni prispevki že presegli šest milijonov starih dinarjev. Ostale tekoče sklepe in neizvršene sklepe pa bodo nadalje izvajali takoj

ob pričetku jesenske sezone, ko naj bi bila tudi seja sveta, ki naj bi obravnavala kongresne dokumente o nadaljnjem razvoju in usmerjenosti kulture v občinah.

V poletnih mesecih bo predsedstvo, poleg sodelovanja pri organizaciji proslav ob občinskem prazniku, predvsem posvetilo osnovno pozornost navezovanju stikov s sosednjo beljaško pokrajino, predvsem pa s kraji kot so St. Jakob, St. Janž in Brnica ter Bača. Ti kraji neposredno gravitirajo na našo občino, vendar nekih organiziranih stikov z matično kulturo nimajo. Predsedstvo bo sporočilo željo Skupščini občine Jesenice, da se sestane s pristojno komisijo in predstavniki družbeno političnih

organizacij, da se z dogovarjanji izognemo dvotirnosti in dosežemo večjo organiziranost in kvaliteto v stikih z zaimejstvom.

Sklenili so tudi, da pošljejo samoupravnim organom Zelenice pismo, v katerem bodo izrazili pripravljenost za sodelovanje kulturnih organizacij in društev pri proslavah stoletnice Zelenice in stoletnice delavskega gibanja, ki bo prihodnje leto. Ker v te obletnice tudi sovpada 50-letnica Komunistične partije oziroma Zveze komunistov Jugoslavije, so menili, da bi s pripravami moral začeti že letos, da se društva in organizacije dostojno in kvalitetno lahko pripravijo na praznovanje.

Poleg tega so na seji govorili tudi o nekaterih drugih aktualnih kulturnih, vsebinskih in materialnih vprašanjih, ki pa jih bodo predložili v obravnavo na jesenski seji sveta zveze.

● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton

Avstrijska železarska industrija v letu 1967

Na proizvodnjo avstrijske železarske industrije ima močan vpliv stanje na svetovnem tržišču. Znano je namreč, da gre približno polovico njene proizvodnje v izvoz. Ker pa so bile zaradi večje ponudbe kot povpraševanja cene na svetovnem tržišču železarskih proizvodov v letu 1967 nizke, so imele tudi avstrijske železarnice s prodajo svojih izdelkov v tem obdobju precejšnje težave.

Podobno stanje je bilo tudi na notranjem tržišču. Industrijska proizvodnja je v Avstriji stagnirala praktično prek celega preteklega leta. Zato so bile težave s prodajo še večje in železarnice so morale obratovati s čim nižjimi proizvodnimi stroški, da so lahko z večjim izvozom konkurirale na inozemskih tržiščih.

V avstrijskih rudnikih so v preteklem letu nakopali skupno 3.473 milijona ton železove rude. To je skoraj enaka količina kot v letu 1966. Uvozili pa

so 1.031 milijona ton, kar je za 170.000 ton manj kot v predhodnem letu. Vzrok je bil v manjši proizvodnji grodlja, ki je z 2.140 milijoni ton ali za 2,5 % manjša kot v letu 1966.

Manjša prodaja je imela vpliv tudi na znižanje proizvodnje surovega jekla. Avstrijske jeklarne so ga v letu 1967 proizvedle skupno 3.023 milijona ton, kar je za 5,3 % manj kot v letu 1966. Glede na način proizvodnje odpade na LD postopek 67,0 % celotne proizvedene količine (leta 1966 61,3 %), na SM postopek 20 % (26,2 %) in elektro postopek 13,0 (12,5 %). Iz teh podatkov vidimo, da se tudi v Avstriji umika SM peč iz jeklarn in to v glavnem na račun LD konvertorjev, v manjši meri pa tudi na račun električnih peči.

Tudi proizvodnja valjanih izdelkov je bila v primerjavi z letom 1966 za 6,5 % nižja. Valjarne so proizvedle v preteklem letu skupno 2.193 milijona ton in k temu je treba še prišteti 31.250 ton izvaljanih polproizvodov. Znižanje proizvodnje je bilo največje pri nosilcih in paličastem jeklu, nekoliko manjše pa pri vroče valjanih trakovih ter debeli in tanki pločevini. Tudi proizvodnja valjane

žice je v primerjavi s predhodnim letom nazadovala.

Splošna gospodarska stagnacija je imela svoj vpliv tudi na investicijska vlaganja v avstrijsko industrijo. V splošnem je razvoj investicij v industrijo že od leta 1962 postopno nazadoval. Tako je bil delež industrije v skupnih avstrijskih investicijah leta 1962 26 % in v letu 1966 samo še 13 %. V letu 1967 je še nadalje padel posebej v gradbeništvu in industriji potrošnih dobrin. To je imelo še dodaten vpliv na znižanje proizvodnje v železarski industriji, istočasno pa je precej zavrlo tudi investicijsko izgradnjo v tej industrijski dejavnosti.

Iz vsega zgoraj navedenega lahko zaključimo, da se tudi železarska industrija v naši sosedni državi bori s precejšnjimi težavami. Te so danes na splošno značilne za to industrijsko panogo v svetovnem merilu. Možno pa jih je premagati le na način, ki ga je uporabila tudi avstrijska železarska industrija: proizvajati je treba kvalitetne izdelke in pocenil

K.

Kaj bodo gledali v kinu

Kino RADIO

13. in 14. julija amer. barvni film **SERIF IZ DODGE STIYA**, v glavni vlogi Erol Flynn — ob 17. in 19. uri.
15. julija amer. barvni CS film **NAJVEČJA TEKMA OKOLI SVETA**, v režiji Blecka Edwardsa, v glavni vlogi Jack Lemon in Tony Curtis — ob 19. uri.
16. in 17. julija ital. barvni CS film **POD ZELENI MI ZASTAVAMI**, v režiji Luisa Jose Svares — ob 19. uri.
18. julija amer. film **VESTNIK SMRTI**, v režiji Louisa Friedlandera, v glavni vlogi: Bella Karloff, Lugosi Boris — ob 19. uri.
19. julija nem. film **SMRTNI ŽARKI** dr. MOBUSEA, ob 17. in 19. uri.
20. julija amer. barvni CS film **JUGOZAPADNO OD SANORE**, v glavni vlogi Marlon Brando — ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

13. in 14. julija ital. barvni CS film **POD ZELENI MI ZASTAVAMI**, ob 18. in 20. uri.
15. in 16. julija ameriški barvni film **SERIF IZ DODGE SITYA**, ob 20. uri.

17. julija amer. film **VESTNIK SMRTI**, ob 20. uri.
18. in 19. julija ital. film **INTIMNE URE**, ob 20. uri.
20. julija amer. barvni CS film **RAJ NA HAVAJSKI NAČIN**, ob 18. in 20. uri, v režiji Michaela Moora, v glavni vlogi Elvis Presley.

Kino DOVJE
13. julija franc. film **ŽIVLJENJE NA DVORCU**.
14. julija amer. barvni film **SEKS IN SAMOSTOJNA DEKLICA**.
18. julija amer. barvni film **SERIF IZ DODGE SITYA**.
20. julija ital. film **INTIMNE URE**.

Kino ZIROVNICA
14. julija franc. barvni CS film **OBRACUN NA OBALI**.
21. julija amer. barvni film **SERIF IZ DODGE SITYA**.

Kino KRANJSKA GORA
13. julija franc. barvni CS film **OBRACUN NA OBALI**.
14. julija ital. film **INTIMNE URE**.
18. julija ital. barvni CS film **POD ZELENI MI ZASTAVAMI**.
20. julija amer. barvni film **SERIF IZ DODGE SITYA**.

UO SKLADA ZA IZOBRAŽEVANJE STROKOVNIH KADROV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

Komisija za razpis in podelitev štipendij

RAZPISUJE

na podlagi zakona o štipendijah in posojilih za izobraževanje (Ur. list SRS, št. 26/67) v šolskem letu 1968/69 naslednje štipendije:

5 štipendij ne glede na vrsto študija za socialno šibke učence

1 štipendijo za študij na višji upravni šoli — oddelek za statistiko in analize

1 štipendijo za študij na višji upravni šoli — splošni oddelek

1 štipendijo za študij na višji šoli za socialne delavce

1 štipendijo za študij na FAAG — komunalna smer

1 štipendijo za študij na visoki šoli za politične vede

Višina štipendije je odvisna od letnika študija v razponu — od 230—300 din.

Štipendija se podeljuje za čas študija, ki je določen s statutom ustrezne šole.

Osnovni pogoj za podelitev štipendije je najmanj dober učni uspeh ustrezne strokovne ali druge srednje šole, oziroma letnika fakultete.

Kandidati naj prošnjam, kolkovanim z 0,50 din, priložijo:

— zadnje šolsko spričevalo oziroma frekventacijsko potrdilo

— potrdilo o premoženjskem stanju in dohodkih staršev.

Prošnjo za štipendijo je treba poslati v roku 15 dni po objavi razpisa upravnemu odboru sklada za izobraževanje strokovnih kadrov — komisiji za razpis in podelitev štipendij skupščine občine Jesenice.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnih delavnic se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel med boleznijo in mi je bila zelo dobrodošla.

Andrej Brce
strojne delavnice

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnih delavnic se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel ob dnevu borca in mi je bila zelo dobrodošla.

Ivan Mole
strojne delavnice

Zveza kulturno prosvetnih organizacij občine Jesenice in mladinski zbor srednjih šol vas vabita danes ob 20. uri v dvorano TVD Partizan Jesenice na

KONCERT

dekliškega zbora pedagoške šole KARLOVY VARY — ČSSR. Ne zamudite slišati najboljši 65-članski dekliški zbor iz ČSSR.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru gradbenega vzdrževanja se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času bolovanja.

Milan Suligoj
gradbeno vzdrževanje

ZAHVALA

Sodelavcem Javornika I — adjustaža, dnini Dolinar, se najlepše zahvaljujem za darilo, ki sem ga prejel ob odhodu v pokoj. Na njihovih delovnih mestih jim želim še veliko delovnih uspehov.

Franc Triplat
upokojenec

ZAHVALA

Sodelavcu Jožetu Noču, Javornik I — adjustaža, se iskreno zahvaljujem za njegovo poštenost, ker mi je vrnil izgubljene bone za malico. Naj bo zgled tudi ostalim sodelavcem.

Franc Triplat
upokojenec

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru žebjarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejela v času bolovanja ni mi je bila zelo dobrodošla.

Rozalija Ostrun
žebljarna

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

VALENTINA HORVATA
upokojenca železarne Jesenice

se iskreno zahvaljujem vsem znancem in prijateljem, ki so se v tako velikem številu prišli poslednjič posloviti od njega in ga spremlili na njegovi zadnji poti ter z nami sočustvovali.

Posebna zahvala vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo. Priručna hvala tudi zdravnikom, dr. Brandstetterju, dr. Vidali, dežurnima zdravnikom dr. Sajevcu in dr. Čehu ter osebju internega oddelka jeseniške bolnice za skrb in nego.

Zahvaljujem se tudi prostovoljnemu gasilcem za častno spremstvo in poslovilne besede od odprtem grobu ter godbi za žalostinke.

Iskrena hvala prav vsem, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani.

Zalujoči: žena Pavla, sinova Stane in Tone, hčerke: Zdravka, Marica in Danica, vsi z družinami.

ZAHVALA

Strti v žalosti ob nenadomestljivi izgubi dobrega moža in blagega očeta

MIHAELA SOLAR

se zahvaljujem predvsem zdravniku dr. Sajevcu za pomoč v vsakem času in za lajšanje hudih dni, ko je bil priklenjen na posteljo.

Topna zahvala obratovodju martinarne inž. Copu za njegove lepe poslovilne besede, ki so bile vsaka posebej resnica, martinarjem, ki so se ga spomnili in mu darovali cvetja ter vsem, ki so ga tako številno spremlili na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala pevskega zbora za lepo petje, godbi na pihala za žalostinke in vsem sosedom za izkazano pozornost in lepo cvetje.

Zahvaljujem se tudi vsem mojim prijateljem, ki so ga v času njegove bolezni obiskovali in ga tolažili.

Lepa hvala tudi predsedniku sindikata trg. podjetja UNIVERSAL za venec ter vsem lastnikom osebnih avtomobilov za usluge, ki so nam bile nadvse dobrodošle. Vsem, prav vsem iskrena hvala.

Zalujoča žena Franica, hčerka Irena z družino, brat Polde z ženo in sestra Tončka z družino.

ZAHVALA

Kolektivu požarno reševalne službe ter članom prostovoljnega industrijskega gasilskega odreda železarne se iskreno zahvaljujem za darilo, ki sem ga prejel ob odhodu v pokoj. Ostal mi bo drag spomin na moje sodelavce.

Janez Pintar

ZELEZARNA JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1968/69 naslednje štipendije:

FAKULTETE:

1 štipendija na metalurški fakulteti

3 štipendije na strojni fakulteti

2 štipendije na elektro fakulteti — jaki tok

2 štipendiji na ekonomski fakulteti, knjigovodstvo

VIŠJE ŠOLE:

1 štipendija na VEKŠ Maribor — knjigovodstvo

Višina štipendije in ostali pogoji so določeni v pravilniku o štipendijah železarne Jesenice.

Vloge za štipendije naj zainteresirani pošljejo železarni Jesenice, kadrovskega sektorja — komisiji za kadre in izobraževanje, najkasneje do 25. julija 1968.

K vlogi za štipendije je potrebno priložiti:

a) prepis zadnjega šolskega spričevala ali izkazila o opravljenih izpitih;

b) potrdilo o premoženjskem stanju;

c) lastnoročno podpisano izjavo, da ne prejema štipendije.

V zadnjem kolu — poraz

Sele v soboto, dne 6. julija je bilo odigrano zadnje kolo pomladanskega dela tekmovanja v medobčinski odbojarski ligi. Na Jesenicah sta bili odigrani dve tekmi in sicer:

SSD Kovinar : TVD Ribno

OK Jesenice : TVD Žirovnica

V prvi tekmi je vrsta SSD Kovinar utrpela prvi poraz v tem tekmovalstvu (po osmih zmagah) in sicer kar z 0:3. Našprotnik je nastopil v popolni postavi, pri domačih za sta manjkala dva igralca prve šesterke. Poraz je hud in je predvsem posledica malodužnosti. V drugi tekmi so mladi igralci iz Žirovnice po zelo izenačeni igri premagali mladičce OK Jesenice z rezultatom 3:2.

Po tej tekmi je bila odigrana še zaostala tekma iz II. kola

OK Jesenice : TVD Ribno

Zmagali so gostje s 3:1, bili pa so ob koncu tekme tudi z močmi zelo pri kraju.

Tekme so zadovoljivo sodili domači sodniki.

Vrstni red moštev je trenutno naslednji: 1. SSD Kovinar, 2. SD Radovljica, 3. TVD Kropa B, 4. TVD Žirovnica. Vendar je treba dodati, da je še kakih šest tekem neodigranih.

T. Š.

Planinsko društvo Jesenice išče za postojanko Tičarjev dom na Vršču

servirko

za čas od 15. 7. do 15. 9. 1968.

Plača po dogovoru. Informacije daje pisarna Planinskega društva Jesenice, Cesta železarjev.

PD Jesenice

Tisoč ur med nebom in zemljo

Obiskovalci športnega letališča v Lescach se verjetno spominjajo visokega in vitkega fanta, ki se je motal med letali. To je Jaka Šmid, zaposlen v Železarni na oddelku OTK. Natanko pred desetimi leti je prvič poletel in od takrat mu krila ne pomenijo samo konjička, ampak so zanj že kar življenjska potreba. Seveda je v teh letih že veliko dosegel, predlanskim je v zveznem letalskem centru v Vršču položil izpit za učitelja jadralnega letenja.

Pred tednom dni sem ga našel na avtobusu, pa sem hitro napravil leteči intervju z njim.

Vprašanje: Jaka, deset let, preživetih v zraku, precej pomenijo. Povej mi, prosim, si kaj spremenil svoje mišljenje o letalstvu?

Odgovor: Prav nič. No, pač. Ko sem včeraj lezel v letalo, mi je spodrsnilo in bi si kmalu zlomil nogo. Spoznal sem, da je letalstvo nevaren šport.

Vprašanje: Seveda se strinjam s tem. Mi lahko poveš, koliko ur si prebil v zraku in si kdaj skočil s padalom?

Odgovor: Število ur na jadralnih in motornih letalih skupaj se približuje tisočici. Svoje čase pa sem bil tudi navdušen »kamikaza«. Natanko štokrat sem skočil in si s tem pridobil srebrno »C« padalsko značko.

Vprašanje: Se s kačeš?

Odgovor: Ne, to je preveč samomorilski šport.

Bralcem naj povem, da je »kamikaza« japonski izraz, ki pomeni »božanski veter«. To so piloti, ki so prostovoljno odhajali v smrt za medvojno Japonsko. Tukaj je mišljeno to na šaljiv način, sicer pa je stara navada pilotov in padalcev, da se norčujejo med seboj. Ko jih človek posluša, ima občutek, da se na smrt sovražijo, a na koncu se le sporazumejo in si naravnost na družinski način delijo letališče.

Vprašanje: In s čim boš proslavil tisočico, preživeto v zraku?

Odgovor: Letos nameravam odpotovati v Vršču na državno prvenstvo v jadranju. Tam bom imel pogoje, da si priborim zlato »C« jadralno značko.

Vprašanje: Preteklo leto se nisi mogel udeležiti tekmovanja, ker si moral zamenjati upravnika letalske šole. Sicer si pa že dvakrat tekmoval in obakrat si se plasiral med prvo tretjino tekmovalcev. Si si moral v tem športu že marsikaj odreči?

Odgovor: Letenje ni nikakršen cirkus in zahteva čelga človeka. A človek se rad marsičemu odreče, če vidi, da imajo takšne ali drugačne žrtve uspeh.

Vprašanje: Ko sem govoril s starejšimi piloti, so mi povedali, da radi priznavajo vam, mlajšim, večjo mero znanja in izurjenosti. Torej je konkurenca na tekmovalstvu v Vršču zelo močna.

Odgovor: Drži, to je res. Poleg ogromnih fizičnih naporov čaka na človeka še psihični pritisk. S kolikšno voljo in znanjem to premaguješ, toliko bliže prvega mesta prideš. Zadnje čase pa se pojavlja še ena komponenta: veliko tekmovalcev prihaja na start s skoraj še enkrat boljšimi letali kot mi iz Lesc. Samo vražja trma ti pomaga, da ne kloneš do konca in da se boriš do poslednjega.

Dragi Jaka, zahvaljujem se ti za te besede. Povedal si nam, iz česa ste napravljeni vi, piloti in zato želim še petkrat po deset let v zraku, zakaj dokler boš še letel, boš tak kot si sedaj: mlad in močan!

Jože Jekler

Nepričakovan, vendar zaslužen uspeh

Pionirji košarkarskega kluba Jesenice so nepričakovano razveselili ljubitelje košarke na Jesenicah. Na pionirskem slovenskem prvenstvu v Mariboru so zasedli odlično četrto mesto, kar je največji dosednji uspeh pionirskega moštva. Nekajletno vestno in marljivo delo trenerja Mitja Benedičiča je bilo naposled kronano z uspehom. Uspeh moštva je toliko večji, ker mladi igralci skoraj nimajo, zaradi deljenega šolskega pouka, skupnih treningov in so zato velike težave za dobro vigranje prve petorke. Prijave 14 moštev in še posebno organizacija prvenstva v Mariboru je dalo slutiti, da se tudi v drugih klubih dela sistematično in da so prav mariborski klubi hoteli osvojiti tudi pionirski republiški naslov. Že v prvih kolih je prišlo do velikih presenečenj, saj so naši igralci izločili favorizirano Olimpijo in nato še ŽKK Maribor, ki je že lansko leto igral v finalu. Od »boljših« klubov si je Maribor pridobil pravico igranja v polifinalu s protestom, ker je za moštvo Vrhnike nastopil igralec, ki je bil že pre-

čprav smo sredi poletja, sredi najhujše vročine, pa le kdaj pa kdaj pomislimo tudi na zimske športe, predvsem na hokej. To verjetno zato, ker se naši hokejisti že od sredine maja dalje vestno pripravljajo na novo sezono in ker je še vedno polno ugibanj, kako bo s štirimi mladimi igralci, kdo bo odšel drugam in kdo bo še naprej zvest svojemu matičnemu klubu. Govoric je vse polno, najbolj pa vedo to sami igralci, ki seveda raje bolj molčijo, saj obljuba od drugod še ni vse.

Prav te dni so zaključili mesec in pol trajajoče priprave pod vodstvom češkega trenerja Oldriha Mlčocha. Treningov dopoldan ali popoldan so se udeleževali prav vsi igralci obeh ligaških moštev in pa nekateri perspektivni mladinci. Zadnjih 14 dni so bili na Jesenicah na treningu tudi igralci, ki so trenutno še na odsluženju vojaškega roka.

Po izjavi trenerja so naši igralci kondicijsko dobro pri-

star za pionirsko moštvo. Naše moštvo je v polfinalu izgubilo srečanje s KK Slovanom, k je bil lanski zmagovalac prvenstva. Po dobrih igrah v osmini finala in četrt finalu, so naši igralci zaradi velike treme in tudi utrujenosti popolnoma odpovedali in izgubili srečanje. V borbi za 3. in 4. mesto pa so šele v podaljšku izgubili srečanje z Mariborom 66. Na veliko presenečenje je v finalu moštvo AET iz Tolmina premagalo Slovan in postalo letošnji republiški prvak. Zmaga Tolmina ni presenečenje, saj v Tolminu že nekaj let raste dober naraščaj in so visoke uvrstitve na podobnih srečanjih vselej pričakovane.

Naše moštvo je z uvrstitvijo na 4. mesto doseglo velik uspeh. Fantje bodo z nadaljnim sistematskim treningom lahko še veliko napredovali, saj moštvo združuje nekaj visokih in talentiranih fantov. Vzgoja lastnega kadra bo tako prišla še bolj do veljave in uspehi pionirskega moštva dajejo veliko upanja, da se bo košarka na Jesenicah še uspešneje razvijala.

-nik

Letenje ni samo konjiček, ampak trdo in vztrajno delo

Hokejisti se pripravljajo

videne priprave državne reprezentance nekje na morju, pozneje pa tudi trening na ledu v ČSSR. Kot predvidevajo, pa naj bi že v oktobru začeli s sezono na ledu pod Mežakljo. Vsekakor kaže, da naši hokejisti še nobeno leto niso bili tako dobro pripravljeni kot bodo prav letos. To pa sodi v okvir priprave za prihodnje svetovno prvenstvo v B skupini v Ljubljani.

Pri tem pa ne moremo niti mimo nekaterih problemov. Hokej je drag šport in če ga na Jesenicah hočemo obdržati vsaj na dosednji ravni, potem potrebuje skupne pomoči in podpore. Ne samo, da bi bilo potrebno nadaljevati z gradnjo pokrite hale, tudi stimuliranje igralcev bi bilo potrebno dokončno urediti. Občinska zveza za telesno kulturo pripravlja širši posvet o hokeju in prav bi bilo, da bi se zares pametno pogovorili za sodelovanje vsi zainteresirani. Prav gotovo bi z nekaterimi ukrepi, ki so v naši moči, zajezili tudi marsikatero željo po odhodu drugam.

L. T.

Spominska svečanost na Slemenu

V nedeljo, 7. julija, je bilo na Slemenu pod severnim ostenjem Mojstrovke svečano odkritje spominske plošče gornikom Janezu Robiču, Rafku Zupanu, Alojzu Gajšku in Andreju Noču, ki so letos 24. marca umrli pod snežnim plazom. Lepo vreme in propagandna aktivnost vseh treh planinskih društev: Martuljka, Jesenic in Javornika, sta vplivala, da se je zbralo sredi dopoldneva na Slemenu okrog 300 udeležencev, doma iz Rače do Zirovnice. Svojci ponesrečenih, znanci, prijatelji, planinci in alpinisti od otrok do starejših oseb. Najbolj številno so bili seveda zastopani Martuljčani, Jeseničani in Javorčani. Med udeleženci sta bila tudi rešenca iz usodnega plazu Matija Oman in Ina Vrhovnik, ki je z bergljami in s pomočjo prijateljev prišepala na kraj slovesnosti.

Ko smo gledali od skalnega bolvana na Slemenu v kotanjo, kjer se je letos marca odigrala žalostna tragedija, nam je bilo vsem nerazumljivo, kako se je mogel v tem položnem in kratkem pobočju sprožiti tako nevaren plaz? In vendar je žalostna resnica! Gore in usoda včasih udarijo tako kruto in tam, ko najmanj pričakujemo ...

Svečanost se je začela ob deseti uri. Pevci —

planinci so pod vodstvom tov. Vebra zapeli pesem »Lipa zelenela je«, ki je tako lepo pristojala okolju in razpoloženju vseh navzočih, da so se v marsikaterem očesu zalesketale solze. Recitatorka z Javornika Bizjakova je s pesmijo, posvečeno Gajšku in ostalim, napravila na navzoče globok vtis. Sledili so govori predsednikov Planinskega društva Martuljk tov. Lackerja, PD Jesenice tov. Dimnika in PD Javornik — Koroška Bela tov. Zemljiča. V svetu gorske tišine, v krasnem okolju pod mogočnimi macesni na Slemenu, smo sklonjenih glav poslušali lepe izbrane besede posvečene mrtvim gornikom in prijateljem. Še dve pesmi sta izzveneli v spokojno, gorsko prirodo. Nato je zastopnik Planinske zveze Slovenije tov. Savenc odkril spominsko ploščo, vso okrašeno z zastavami, vencji in gorskimi cvetjem.

Po svečanosti je večina udeležencev odšla še na bližnji vrh Slemena, nekateri so se povzpeli po Hanzovi poti na Mojstrovko, alpinisti pa so preplezali kamine, severno rebro ob kaminih ali zapadni raz Male Mojstrovke.

Svečanost, zvezana z lepim izletom v sončno, gorsko prirodo, bo ostala še dolgo v spominu vsem udeležencem.

Janez Krušič